

Гриваса трактор базаны тракторби кыскалбны кер

Ударник

3-4

Ужалыё аңјаслы чолём

Вөвланы пөрајас, повнытоб менам;
Куш мөвпөнд өблөмд сашкыоб дој.
Ез сузоым вын сек лок оломсө венны;
Вөлі пыр араа өдд вој.

Лун і вој уж мыркан, шөйтчөб он төдөм,
Он жалит асөб, выныд-кө см.
Нужда да шығалөм јөз өрдө вөтлө,
Јөз өрдын коллыны нем.

Көнсө ег овалыөб? Купечјас өрдын,
Кулакыд өтөртис гөм.
Лепушка керкаын, сордын,—
Нөкытөн ез вөвлы вөм.

Кырышөн гөм возын куркөсны попјас,
Мөјдөсны „чөртјасө“, мөјдөсны „јен“.
Гөм војтыр шејөб быдтөсны зобјас,—
Ставыс-на өинвоçam тыдаөб мен.

Ужавны озырлы тырыс во ветлим,
Төдам-нын најјаслыө гүг-і бан „көр“,
Гөмјаслы тыр уждөн вөтчынд ез сетлы,
Уждөнтө өсетгөн озырыд скөр.

Озырјас өткөфө, Комі көв Кіргіз,
Најөлөн мөгныс; тырты куз зөп.
Сы вөсна кужлысны гөмјасө чіркны,
Гөм вөлі см возын — ош возын геб.

Мунан-лі му вылө, мунан-лі вөрө,
Бөрөсө локтан-нын пөмыдын оор...
Кушөма төждөмөб өблөмө төрө;
Мам өблөм јона-жө нор,—

Кагамд бөрдө-кө, качајтан потан,
Сөсөа көчөјинлы вөјөдан мөс.
Сөсөа-нын вөліөтө узыштыны водан.
.....
Ывламыс бара-нын лөс.

Черөптан пөлавыс, быркөптан летчан,
Ідрас-мыот бара-нын јөз өрдө мун...
Сыр-жө мі нафөјтөм асыным четчөм,
Сыр-жө мі вөдчысөм долыдчык лун.

Төндөбө мытчысө зарнөа кыа,
Савкытөс му паста зарнөа бі...
Аңјаслөн раднысла өблөмныс гыа.—
Најөлөн рачөсалө кі.

Коммунист партия вөсөкдөлөм улын
Ужалыө војтыр зелөдлөс сөн.
Став озыр јөзлы СССР муын
Гаддөлөм кіјаснас петкөдлөс звөн.

Ужалыө војтыр влаот боотөс ас кіө;
Чашјөдлөс чөкөз озырлыө вез,
Вөліөтө, бабајас, адчөмө мөі
Мөрттујын өлөм да мез.

Вөзөд, быд пөлөсын СССР-ын,
Өнө шөщ аң вөчө зөв гөрыө уж;
Фабрикын, заводын, колхозын, вөрын
Мушціна улыөсө оз колтычы суш...
.....

Коммунист партия вөсөкдөлөм куза
Нывбаба быд уждын өтсөөб пыр.
Оломсө вьлөмөдны кутчыөб өуоа;
Ужавны көсчөмөй өблөмыс тыр.

Часса трактор базаын комсомолка
ударница Титова А. I.

Шөщ перјө му вылө классјастөм өлөм,
Врагјаскөд нүдөб быдлуңа тыш.
Ужалыө аңјас врагыө оз повны...
Врагкөд мі косаөам враг мөз.

Сөмын-кө капитал му вылын пөдтө
Ужалыө војтырөс капитал мөр.
Сіјө, пөж гөдіна, из вылын рөдтө;
Јуө чој-војкөсөсыө јир;

Уна миллионјасөн шығалө өнө
Сурөсөсөн кулалө ужалыө јөз.
Вылө војна озырјас панөны сені,—
Быдлавын өшөдчө војналөн грөс.

Војнаөн крөзісьө көсчөмө петны
Муывысө хөщнык, капитал-звер.
Најөлы өтсөб радөс пыр сетны
Быдоөа мөстер і быдоөа сер.

Сыр-ө таз терпөтны ужалыө вермас?
Сыр-ө оз бергөд озырлаң штык?
Рөгыд-нын капитал гад вылө зөмас,—
Кырөдас пөмөдсө зерыслөн быг.

Сувтас шөщ нывбаба дөрјөмөб вылө.
Ужалыө нывбаба оз ло сек раб.
Талуң, со, најөлөн гөлөсныс кылө:
— Мед став муын бөјас Окөабр!

Міјансаң најөлы өтсавны колө,
Став муывыс ужалыө кыпөдчас мед.
СССР-са војтырјас нөлө,
Асыныд ужјасөб штурмујтын пет.

Сөвет Сојузын темпјасөс-кө гөрыө,—
Сіјө буржулаы—кымөсөс зор...
Сувтө-нын чорыда көсчөмөб пырыө
Став ужалыө војтырыс Сөвет влаот дөр.

Ужалыө јөзлы өдлөм мі өсетам,
Мунан туй індөлас Гөрд Комінтерн!
Ужалыө војтырыс кыпөдчас, петас;—
Петкөдлас муывысө озырлы сер.

Нывбаба оз колтычы мөкөдөс бөрө,
Сувтасын врагјаскөд косаоны щөм.
Важ оланногыс сек пугкылтчас, пөрө,—
Коммунизм кусылытөб зорчалас нем.

НУЌДАМ СМОТР

КОМСОМОЛЬСКО-МОЛОДОЖНЌ КОМИ ЛІТЭРАТУРАЛЫ

Соціалізм стрўітўмын комсомоллўк рольс вўвїт ыжыд. Комсомол героїскўя тышкаў соціалізм стрўітан-фронтјас вылын, комсомол медпер-војја отсаўо парўїјалдн. Комсомол бнї ачыс-нїн уна мїллона отрад том большевікјасыо дај ас бўраўс кыскў став ужалыо том војтырўс. Велўдў, воспїтывајтў нїјас.

Сы вўсна гўгўрвоана, комсомол-кў пуктў ыжыд вынманў пролетарскўј лїтэратуралы, селў сылы гырыо требованўјас. Пролетарскўј лїтэратура јон бруддў ужалыо том јўалы коммунісїсескўј воопїтаннў селўмын. ВЛКСМ ЦК-са секретар Косарев јорт ЛКСМУ ЦК пленум вылын вїтавлїс, мыј пролетарскўј лїтэратура должен отсавны парўїјал да комсомоллы ужалыо јўас вооружїтны пример вынўн, петкўдлыны ужалан обрацелїас.

Пролетарскўј гїжыојаслы художествоа лїтэратураын колў петкўдлыны, кызї комсомол тышкаў Магнїтострой вылын, Снепстрой вылын, Војвывса вўрјасын, колхозјасын да с. в., медым сїјў опыт вылас велўдн кыскў сїз-жў большевісескўя ужавны ужалыо став том јўас.

Сўмын пролетарскўј лїтэратура тајў основнўј требованўбыслы оз-на отвечајт. Художествоа лїтэратураын омўла-на тыдалў комсомоллўн уж, абу-на петкўдлама селўм комсомол-леч-ударнїкўс, код сертї ескўн поцїс мукўд ударнїкјаслы велўдчыны ужавны, код кодбн ескўн поцїс зїлны лоны.

„Комсомольская правда“ газет вождїсїчўмбн бнї Совет Сојуа паста нуўдў смотр комсомолско-молодожнўј лїтэратуралы.

Кушўм медыжыд мојас сувтўны тајў смотр возас?

Медпервојја да медыжыд мојгбн колў лоны отсавны про-мелас-сїј лїтэратуралы кыпўдны асыс бїтелнўсїс, отсавны вуны некушўм мїрїчытўма тыш бысїкас оппортунісїсескўд, отсавны кыпўдны гїжыојаслы маркїсїско-ленїнскўј мїровозрелнўсїс, перестроїтны про-летарскўј гїжыојас ассоцїацїајаслыо уж бнїја условїјас да ужалыо јўз требованўјас сертї.

Мўд мој — јонжыка бергўдны пролетарскўј лїтэратураўс комсомол-ско-молодожнўј ьемаїкалањ да кыпўдны пролетарскўј лїтэратура стрўї-тўм вылаў комсомоллы вождїсїчўмбс-

Кожмўд основнўј мој — про-

летарскўј лїтэратура стрўїтўм вылаў комсомоллы вождїсїчўмбс кыпўдн-мбн комсомол-леч-ударнїкјасїс да мед-бур том ударнїкјасїс кыскыны лїтэ-ратураў да наыс бїтныны пролетар-скўј гїжыо выл кадрјасїс.

Смотр абу кампанїс. Тајў смотрыс петкўдлаў уна мїллон лыда комсо-моллы лїтэратурањ, кызї кадр-јасїс воопїтајан јон оруддўлањ, бергўдчўмбс, пролетарскўј лїтэ-ратура днїў гырыо требованўјас сел-тўм. Смотр лўб быдлуња уждн ком-сомоллўн пролетарскўј лїтэратура лўсўдан фронт вылын — култура револуцїја нуўдан фронтын зев ко-лана участўк выдын.

Художествоа комї лїтэратураын комсомоллўн уждїс пошта-на оз пет-кўдлыссы. КАПП важ руководстволн оппортунісїсескўј уждїс вайўдїс селчў, мыј КАПП-ын перестройка сз ло нуўдўма, ударнїкјасїс лїтэ-ратураў кыскўм лої нуўдўма формал-нўја да лїтэратураў кыскўм ударнї-кјасїс творческўј уждїс оз ло бостўд-ўма. Пролетарскўј комї лїтэратура вытї борын кысўо соціалїсїсескўј Выл Војвыв стрўїтан пракїкамо. Оў, кушўм героїскўя комсомол тышкаїс вўрлелўмын, спав вылын, а сы јы-лыо бнїїд-на буржык гїждїс комї лїтэратураын абу. Колў вўчны сїз, медым пролетарскўј комї лїтэратура

художествоа кывїдн петкўдлїс ком-сомоллы да том ударнїкјаслыо со-ціалїсїсескўј Выл Војвыв телўмын героїскўя ужалмўс, медым велўдїс ужалыо том јўас тышкасны вўр вўсна, выј вўсна, шабдї вўсна.

Комсомолско-молодожнўј комї лї-тэратуралы смотр нуўдїгўн вылын-жык нїдм мојас кынзї сувтў нїшта мог — помїд петкўдны ерд вылаў КАПП важ руководством оппор-тунісїсескўј уждїс. Парўїјалыо тўвїсїс лїтэратура впроснн вескыда нуўдм подув вылын КАПП-лыо уждїс колў перестроїтны сїз, медым КАПП пўрїс массовой органїзацїјаў, большевізмлыо ыжыд искуство лўбўды органїзацїа-н, „Магнїтострой лїтэратуры“ ло-зунг олўм пўртыо органїзацїјаў.

Смотрлн резултатыс колў лоны том большевікјас уждїс ыжыд гїждїсас селтўм, вўрлелан фронт вылын ком-сомоллыо уждїс петкўдлўм, больше-вісїсескўј уждїс ыжыо большевісескўј гїждїсас селтўм.

Комсомол — вытї ыжыд вын стра-на пышкын. Комсомол быд участўк вылын тышкаў медвозын. Комсомол лўб і јон бојелўн пролетарскўј лїтэ-ратура лўсўдан уж вылын.

Та вылаў залгыс смотр нуўдмн комсомоллўн, вождїсїчўмыс РАПП-лы перестройка нуўдны ыжыд отсўг селтўмыс да большевісїсескўј кўсїм лў-бўдны асыным ыжыд лїтэратура.

Пролетарскўј гїжыојас да комсо-мол ѓтвлыыо лўсўдасны селўм лї-тэратура, кушўм колў мїјан калы кушўм бнїїд-на сз вўвлы ставмувыс історїяын

Ізјур Іван

Часса тракторнўј базайн рўбчўїјаслн олан барак

СОЦИАЛИЗМ ТЕЧӨМЫН УДАРНИЧА-НЫВБАБАЯС

Вөрүжүвүсә звүчүңа — Квашина. Квашина аслас вербсыкбб феврал 1-бб лун кежлб кералбс 1600 кбм. да нбшта кбсбсбс вбчны 200 кбм. сартбб.

Нывбаба бригадын старшб бригабр, ударница Лыжина Августа Петровна. Рубка вылын бура ужалбмыс (6-кбм. лун морт вылб) бригадасб прембрубмабс. (Удора р. с. Чупрово).

Сыктыварса выл вбрблбтан завод стрббган ины ударница Малцева Анна Васильевна.

Удора районн, Јертбмскб вбрпунктын вбрлбзб ударница Панфелева А. I. Луннас вбчб 5 кбм.

Удора р. Косланскб вбрпунктын колхозница-ударница Нучева А. А. кыскб быдлун 9 кбм. катбшббб.

Удора районн, Јертбмскб вбрпунктын ударница Панфелева М. I. Луннас вбчб 5 кбм. кер.

Сыктыварса вбпрографбдын ударница наборница Попова У. 8000 знак пыдбб (лунбс норма) Попова јорт ббкб 10000 знак.

„Коммуна југбр“ колхозса мбслбзб ударница Омелина, быд лун амбтб 24 мбс.

Сыктыварса вбрблбтан завод ин комсомолка ударница Шевелова ужалб сортбббј пбла дорын.

САРИҢ САҢЫН

Сарыҥ саҗын, ылын-ылын,
Көни буржуј власт,
Кылә лавзәм: „Совет ылаө } 2-ыс
Война, война даст!“

Сиз-кө, вокјас, бара, тышб... Е-ек!
Кычәд воа маз:
Совет Сојуз ылаө җыжә } 2-ыс
Јоотә кырныш поз.

Стамувывса бандіт чукбр... Е-ек!
Кыпәдбны зык.

Мувылыслаби квајтәд јукәби } 2-ыс
Сушкәс налы штык.

Первој өмөј косәс петам... Е-ек!
Кужам нуны тыш.
Капітаалы гөрбәс сөтам —
Чегәс сыләби мыш!

Өгитәт ми ружјә кутам... Е-ек!
Паныд сувтам щем!
Не вермыны сөвет мутә,
Не вермыны нем!

Сарыҥ саҗын, ылын-ылын,
Көни буржуј власт,
Кылә лавзәм: „Совет ылаө
Война, война даст!“

ВЫЛ ПАШ

ТОМ КАД

(J. Френхел серғи)

Ыжыд коәб том кад мунә,
Ләнин-знамја кутә ки.
Том кад мијан уклад вына;
Том кад мијан—өзјан би.

Ми миллиәннәи петам коәб, —
Тәд-жә сижә лутәј враг.
Кодыр ковмас өгә повзә —
Косылы сөтам томоа кад.

Мијан көсјөм тышкә војә...
Том вын враҗасысә оз пов.
Штурмәи петис ыжыд бојә
Стамувывса комсомол.

Мед быд пула врагәс короә,
Медым лыҗәиә ки оз вөр.
Ыжыд коәын, биын дороә
Стамувывса СССР!

Зумыд раәиә коәб мунам,
Ләнин-знамја кутам ми.
Том кад мијан уклад вына;
Том кад мијан өзјан би.

Ми миллиәннәи петам коәб, —
Тәд-жә сижәс лутәј враг.
Кодыр ковмас — өгә повзә —
Косылы сөтам томоа кад.

Шојнатыса ударној бригада

ТЫШКАСАМ

Звучнәј бригадәиәи петим,
Ми, комсомолчәсәс јагә;
Петигән чорыд кыв сөтим
Помавны сурс куб аскадә.

Ужаным ыла метод пыртим,
Ордјәсөм кыпәдләим ылаө.
Дышҗасәс боктәныс зырталә
Пиләдәи тәрыба ылаөи.

Стәлиәннәи, вождәләннәи квајт индөд
Мијан программаиәи вәлә.
Кутчысәи ужас став винтәд,
Ләв коәбәс уж ылаө вәләи.

Тәзи, со, тыртим ми сурсәс,
Быд мортлы сәдтәдәиәи өи.
Јаг пастә јәләга јурәб:
— Рубкәын победа лои!

Рубкәсәс ештәдәиәи бура,
Сөмын-нәи возкәис өмлә.
Ешә на кыскәма чурак,
Ешә на петкәдәиәи комбә.

— Звучныҗас! Ләнтам-ә тәјән?
Тышкәсны дугдак-ә мијә?
— Огә-на гөртә ми кәјә, —
Пискәдчәм вөрфронтса биә!

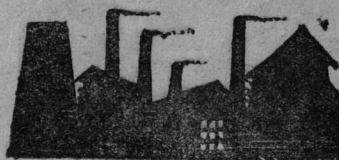
Сурс кубысә өгә ми повзәј,
Тәв җынсә сы ылын мырсәи.
Прәстәтә мијан оз овыс;
Пөрөдәм, весалам, кырәсәм,

Өгә-жә повзәј-и өни,
Тырма-на мијәннәи вынным.
Колхозын, вөрүн көт көни
Кужам ми коланног сынны.

Враҗасысә мөвпјәсәсәс чегәм,
Вөркыскәиәи штурмүјтны вужам.
Бырәдәм нужмасәиәи, ләгөм,
Кыпәдәм өдјәсәсәсәс уҗын.

Тәјән ми перјам победа,
Классөвәј враг мед оз диләд,
Бур уҗәиәи мијәнны медас
Выл В.А.К.С.М. биләт.

ИВАН ВАГ

Мирнаион Бригада

ПОВЕСЬ ИЗЖУР ИВАНОН

1

Мичаёс сон жагын пожомјас дај ку-
аёс. Бытё гёрд гача даёјас стена-
н топёдёмны. Нёкён помнидор.
Отырышја жаг. Оз-ёд прёста тао пер-
јыны плаубник вёр.

— Вот вёрис! — арнас воигён Ти-
ма аслыс пуис.

Кажитисны сымы увтём пожомјас,
кажитис і керёсјыв, коні вёлі налён
олан барақ.

Керёс увті, барақјас кокулёд, виз-
ывтё сон ју. Колан во-на сегі рака
оз вёлі пёг лебъны, непёштё кер-
јён ју куза пегны. Тасасмаёс крест-
на-крест вужлајас, пушкыр лыска
козјас ју вестё копырчёмаёс ётар-
мёдар кыркёшоаныс. Воча плеш лу-
каёмны. Лыс, вужла, рој — вот мјй
вёлі сон ју вылын. Таво вужлајас
весаёмма, норём козјас прёблёдма.
Немнас шонд вылё сон ју тырбура
медрозавы-на вёдёліс. Ымкоёжыка
кутис визувтны, ёдёнжык кышовтны
асыс уна кожјасёс. Ју пёлён ётмё-
дар керёсъялас барақјас, гёрд пелёс,
кооператив. Сёмын кырулё, ју бокё,
кутырчёма пывоан.

— Олам-на! — мёвныштё щёщ Јарё.

Омёла торёдчылысыны Тима да Ја-
рё. Ічот дырјисы щёщ гачтё котрав-
лысны, шургаёгён ёдинјас жугоблё-
мые кыкнанысё ётлаын нёјтисны,
щёщ вёлёдчисны, помалісны школа,
ёті лунё колхозё пырисны. Сёмын
комсомолё пырёгён торјавлысны. Тима —
пырис, а Јарё — ез. Јансавлісны лун
кујим кешлё да пурјаан инын ужа-
лёгён бёр ётлаасисны. Ужыс мјјкё-
дыра кешлё матыётис. Ас керкајас
моз-жё пыр орчачёс. Јур ты бокин
тувсаёгён ёте нылёс веоиг раёеј-
тисны.

— Ёте гётыр вот сесеа ваяд ті, —
шмонётисны тувсалејас.

— Сурас на і мортёкнасл!

— Сёман ёнёз-на ётік којка вылын
уэлісны. Сёмын бёрја каднас на кос
тыншыр котёртис. Отдорчтысны Јарё
кутис Тимаёс. Кыросёёгён Тимаёс
ылаёжык сувтё, сорнёс ськёд оз су-
сы. А тёлк-кё оурё — кывјён дој-
дыштны зёлё.

Арнас, кор комсомолёкёј брига-
петисны вёрё, нинём сёшёмыс ез вёв.
Мыјён-жё Тимаёс бёрјисны бригадёрё —
Јарё дуэёдчис.

— Мыјла Тимаёс? Ме-нё сы кофасё
ег вермы? — мёвпаёс аслыс Јарё. —
Гашкё буржык-на сымы вёлі. Мыј
кёте ме абу комсомолеч?

Сёлёмыс-нё вёлі таёи: важ бригадёрё
сё колхоз боотис курс вылё. Дыр
короёсисны — кодёс пуктыны бригадёрё.
Шуисны Тимаёс. Тима асёу
тувсаёгён-нин петкёлліс уж вылын.
Медвојдёр ударнёкё гёжоес да мед-
бура ужалёс.

Јарё ачыс секі Тима дор сорнётис:

— Зы морт! — сетис отзв.

Сёсань сёкён аслас ёнёз-на сёлём
вылас кутис дёлькыёсны кушёмкё ко-
мёк. Кёсјас-нын сёјёс ылыштны да
оз вермы: мед-нё комсомола јачејкас
сёретаралёс, а мыјла щёщ бригадёрё-
ас? Кёт-ёд і бригадаыс комсомолёкёј-
ён шуёс, Косарев јорт нима-і, а бри-
гаднёкыс абу ставыс комсомолеч.
Пила-на со беспарёјнёј. Ёлёксан-і.

Барақ диньс кутисны ылысмыны.
Кушмис-нын вел паскыны. Куш инын
колаёсны сёмын норёва кондајас да
повлё рас. А лым вылын кутисны
голыёны жежд да вёза орда коё
керјас. Бытёё оёјас. Тыдалё сон ју
сајын кутис кушмыны-і. Сені ужалё
колхозлён 1-ёд № бригада. Чер шы
і пёла шы сёсань кылё. Тёвнылыдён
веоиг сорнёс велала. Пу пёрём шыс
ёс пёшчалыс лымё шыён јёркмунал.
Воэын пёрёдчёны Јогор да Пёла.
Наныс кык пу куэ-таын бёрын ёрјё-
длёны Ёлёксан да Ёлё. Накёд ётла-
ын увјёуё да мерајтчё Тима. Мед-
бёрын кыросыёрјас: Јарё, Ёлла да
Іван.

Тима короёма ташём ужалан ногёс.
дыр вёдёгитис лёз коркаа нёгаён.
Тёлкутисны. Гоз-мёдыс заводётліс-
ны — нинём ез артмы. Еща артмё дај
ставыс. А ставыс вёлём ёте сајын —
кі вёдалёмын. Лун-мёд ужалан: он-
на уфит велавны ёте пёлёс ужё —
бёр-нын раёуё. Лок вылё сётёмён
боотисны. Еща артмас — оз шөгёны.

— Опыт! — шуас вёлі Тима.

— Мед сёкё мјјан опытыд сёрам ту-
јё оз артмы, — шуыштас Ёлла.

— Јёзын тај-нё ужалёны...

Бёрја каднас оёзим кубометрё-нын
морт вылё кајис.

Зёла вёдалёны пожомјас Јогорлён
да Пёлаён. Кызыёны-нын. Оз веожа-
ны мукёд пујас вылё. Куэжык пу-
јасыд тај оэжык кутны пёрны да

Пёла век черпырнас јёткё. Бытёё
мырвёсаньс качёдёмён кёсё бёр
сацкыны лым пас, зорёд пёнёс моз.
Секі Јогор мајёгён вылыёанжык јёт-
кыштё.

— Не те-кё — зёк сацкёл — бёрвы-
лас шмонётё Пёла.

— Не ме-кё — ез сёкё і пёрлы, —
вочавёзас Јогор.

Орјёдыёјасёён асланыс гаж: орёд-
ны сёі, медым пёла ез топав. Ёлёкс-
сан пёлатё мастера кешлё, шытёг і
пырё пу сёмёсад, шычкё. Пожомлён
во гёгёраа кышыс муртсыё-муртсыё
тёдчё. Тыдалё, немчёжнад уфётёма-
нын топавны. Оз-ёд прёста војвыс
пожом вылад загранічавё зёлатёт
сет. Војвыс пожом топыд, јон.
Тёвса кёзыдјас пулыс сёмёсёс пёртё-
маёё-нын калаёз.

— Зёлёта брускојас орјёдлаам! —
сёралё Ёлёксан.

— Ме чатја оз зёлёта, а прамё
машінајас-нын і чуктёдам, — венчё
Ёлла.

— Ме ногён кыкнаныд он веоқы-
да вёталё, — шыаёс Тима. — Мі стрё-
ітам Магыётострё, Куэнецкестрё, трактёр-
нёј заводјас, кёртујас.

Гажа муно уж. Ужыс јур колы-
тёз гажёдё.

2

Тимајаскёд ёте жырјын ола нёна
Петырлён бригада. Најё ужалёны
барақан кывынладорын.

Ёнона Петыр — кёза тошка гёрд
мујик. Пу улад чатёртјас да он тёд:
кёза тошнас вёзёд пусё амё векин-
дёк оёшјасас, кёза тошкыс тај вы-
лынкык-а. Бригадаас унжыкыс армыда
јёз. Јёёнолчыкјас.

— Но, Петыр сад! Тааун коді
кодёс? — пырёмён щёщ быдлун
јуалё Тима.

Оз шыаё Петыр — тёдё, налён
ешажык. Кушём лёсыд војдёр вёлі,
кор Тимајас ешажык вёлчисны. Секі
і Тима быдлун оз вёлі јуас. Ачыс
Петыр вёлі шмонётё. А оні лантёма.
Лантёмало і мукёд бригаднёкјас. Ун-
жыкё-жё кёнкё сушылакан лёбё сто-
лёвёјын вёдчыёны Тимајаслыё воёмсё.

— Кымыён-жё тіјан кајис? — ју-
алё-нын Ёлла.

— Кымыён? Компыён!

дыр мысё-нын лезас, сојны пёг-
тёгон:

— Аоным тёдам кымыён.

Оз вёлі петыр војдёрёс чатј, мјй
најё панјисны. Заводётча-ёд ноль
кубометрын Тимајас пыр сулаёсны.

А Петырјасёён вётыс улё ез летчыс.

— Кыкё тіјаны ми бёраа вёччы-
ны-дај. Мі ёд вёрад немнымёс ко-
лалам, — сёравлё вёлі сек Петыр.
Асаас вомыс вест оз топав. — Кёт-і
бёрын воим, унжык-на вёчам!

— Виздлаам!—отылаыо гордасым
комсомолецяс.

Унаы шўмаа-м, мь-м тајо вочакыяс век отбўш артмў.

А мьла панїсны? Уж жукаом-пў. Конвейернї сїстемал Ови-оти уж вўчў, мўд-мўдсў, коймўд-коймўдсў.

— Фордїам, Петыр dad. Амери-каын ем сещўм капиталист-Форд. Автомобилнї корол. Сылўн ужсў сїз жукаом, мьї вол—певсў быдсўн лептас Тїма.— Сбмын мї огў зїк сы ног. Сылў ужалысыи машина кўж-жў колў, сбмын мед бїтї пўлўс уж вўчўм і тўдў. А мїжанал мўд пўлўс. Мед ужалысыи вўлї сознательнї ужалысўн. Мед вўлї тўдў, мьї сїјў вўчў да мьла вўчў. Мї-отд социализм стрў-там. Вьл Войвыв течан план тыртам.

— Код тўдас тїжаныас. Нем-тај ег чајталы, мьї давсїт керїн понда вўчўны, а ынї лўб. Ачмын со вўча. Торја јона вїлўм абу-жў-а.

— Мїжан жуқўз-на кајў-а.

Тајс Петыр оз-нїн кыв. Нырагеа пушкыяс лїбў пїла кесамны заводїтў.

Тїма боотў газет:

— Мьї-нїн Кїтајас?—оорнї вежў Петыр.

Јапонскўј војна дырїї Петыр вўлў-ма Кїтајын. Онї сеоса Кїтај јылыо Петыр велўдыс код.

Талуи мьїкў Петыр торја јона шыбласў сорнїнас. Овїтор вылў-волас, мўд вылў. Учыны водїгўн-нїн шуїс:

— Мї-отд гортў мўдам.

— Гортў? Мьїла?

— Кујўдјас петкўдыштны. Сїз-отд картатў он тўвїдў.

— Емўс-на-отд кујўд петкўдыс-яс-сїд. Петкўдасны.

— Нывбаба помсынд еща-нїн.

— Лымјыс еща-на-да?

— Лымјынд-отд талуи-на тај, со, усыштїс. Лун мўднад лоас-нїн кујўд дофтў кысымын.

— Со-отд,—пелўсеањ гўлс лезїс Ілла.—Кујўд вўснаын весїг тўжыо. А мї ынї бвїтор сбмын тўдам: оурс кубометр. Кујўд петкўдысјас мїжан еїкт тыр-на.

— Mda-а,—нужўдїс Петыр.

— Ставўн петад?

— Лун нўл келжў ставўн.

— А вўрлєзўмыс? Кыскасысјасынд воасны да мьї кутасны кыскасны?

— Кујўд петкўдгў-отд најў оз-жў воны.

Та јылыо Петыр вїставтўз-на Тїма вўлї тўдў. Тўрыт рыт Петыр бригадые Ферен вїсталис, оорнїтоны-лў гортў летчўм јылыо. Сбмын нескота вўлї аслыс оорнїсў панны. Петыр-кў бнї ачмын вїсталис—бур-нїн. Поцў-ї аснмыс топўдлыны.

Олан баракаан конторабў колў мунны куз козјас алысап увтї. Сетї век пемыд. Тўлыблан југўрїас алылапјасо гартчўны, оз воны пышкўдыс. Тајў козлапјас улас лўбўдўны вўвјас-лы осланїн.

Колан вој Ілла воз садмїс. Пїла кесалыны пукоўтўбї петалис ылабў.

Асја пемыд. Нєкўн некушўм шы абу. Чўв. Ставыс лўнўма. Істуканјасўн суалабны колўм пожўмјас да козјас.

Контора дорын колў коронїтїс вўв.
— Воз-отд кодкў воўма,—мўвныштїс Ілла.

Тўрыт-на ветлїс конторабў да тўдў—сен некушўм вўв ез вўв. Мўдўдчїс конторааан. Козлапјас увтї мунїгўн чвїрк четчўыштїс—кажїтїс, бьг-тўкў пу сјас кодкў вўр-тўдчїс. Мунїс вужўр дај кошкы кылїс.

— Код сен мьї вўчў?—јуалїс.

— Асмогўн локтї,—кылў шыасїс Анна Опон, Петыр бри-ад ыс бри-гаднїк.

Ілла мунїс возў. Кїло раын олў-ны-нїн.

— Кодї та возасў вошыоис?

— Сїкт кутыотў тај ыстўмаоў тў-варбн.

— Кодбс?—ез гўгўрво Ілла.

— Јогор Меркелўс. Ез-на тај ескўн пырав-да.

— Сїјў ымўн абу вўрын?

Бўр локтїгўн Маркел паньдлоїс козјас дорын.

— Ілмїчыслы тај гортван нїнўм ез велўднн-а,—шуїс да возў мунїс.

— Мьї і локтўмўн цўщ тао ков-мўма?—мўвныштїс Ілла.

Кылў барак дїнў мьїс мўд морт. Баракў пыргїас Ілла тўдїс Анна Опонлыс шапкасў.

— Мьї тајў? Анна Опонлыс да Маркелыс ез-тў отлаын вўвны? Мьї налўн отувјасис?

Уж вылў петгўл Ілла та јылыо вїставлїс Тїмалы.

Важўн-нїн унатор казавлїс Анна Опонлыс Тїма. Век вєкыштўбма, зьртчў быдўн вылў. Вўрас воўм мьыч кык вежон бўрын коксў керьштїс.

Мьїлакў сыв кертў кыроуыны чер боетўма, кор сетчўз пыр кыресыоїс зьрїжн. Кок керьштан луннас ез бакїда вўв, а кыса, кодбс нўтчынї ез кўмавалы дај ранамыс зев аслыс сама: кучкыкыс гїрмунўма кок лапа вывємыс сбмын. Пўштї тўлыождын сеоса гортас ветлїс.

Сїз торјасў сеоса ескўн нїнўм-жўна ез казавалы, а Іллыадыс адзы-лўмтў кывлїс-да бтї мўвп јурас воїс: Тўдманвын, мьї кутас Маркелыс вўчнї. Сорнїтїс помпрїјомщккўд.

Лунтырнад сїјў зїкўз вунї, а Гўнона Петырлўн оорнїыс мўвпвылас укўбї-дїс асјасў. Водтўз воїс(б) петїс кон-торабў.

Кок лапа бердмўн лым-на абу. Бу-отан лымнїд кыккўд. Веолїг пу вы-лўе кыд моз пыркалў. Шоньд нї кўзыд. Кепыотгў позў ужавны. Вол-ыны лўбєн-на. Сїјн і зьрїыс лў-ымда ветлў Јарлўн. Ыжнї-тў, со зыр, а кыресыоїмтў јона бўзчўдў. Јўткав сбмын. Тасмабї-тасмабн чукталў кыро, їсковтў бокў.

Кер вылў воманасўма кондак. Ез вєштї Јарў, а шыбытїс бокў—мед корўбн. Чурвїны кутїс коколукабн лым пышкын кўрт вуг.

„Сеоса тајї тўвбынд лўб-нїн нок-ыны. Ок, ескў, уж бўрын-кў шоньд патчўрын кујалыштнї. Петырјас мьї? Окота лўї—летчїсны. Ез тај повзїны кулакалы кывн ужалўдымў нїмтўмыо. Чўрту ставсў шуїн дај летчнї. Карў позас мунны. Тан-нў мьї? Бўр-вўр і ем. Кўв сеоса нўшта кїноас да ра-дїоас—баракыдлўн нўл стєныс оз паскав.

— Јарў, кондакыс он тўд кўн?—кылў горзў Тїма.

„Ковмїс!“—быдсўн рад лўї Јарўлы.

— Ег адзыв. Корл

— Кытыс?

— Кыс кужан.

Тїма мўдўдчїс Іллыалан.

— Ветлўдыштї—мўвныштїс Јарў. Сбмын сек-жў јурас вїзчнїтїс мўд мўвп:

— Мьї-нў тајў? А кадыс?

Гордїдїс:

— Тан тај, Тїма, вўлўма. Со вуг-јыс тыдалў. Шыблалўны кытчў оурў.

— Но мьї, Гераоїм Маўвєвїч? Ог-на пажнајтў?—матыотчїс Тїма.—Кымнўдўс-нїн?

— Даскўкїамысўд, буракў. Кад-нїн.

— Бїаз. Талуи вўрыд бур. Квајрт пїловочнїк-нїн оурїс дај кујїм авїо.

— Сїзкў, лебалам-на!

Зїла сотчў оїрд мьр. Салгўмўн пуў оїр, вїзувтў. Пуркїў кајў оод цыи.

— Пажнајтнї!—горзў Јарў.

Оз јурав јла. Орб. Бьгтўкў кын пуў кашкўйтўны.

Кўзўдўны кўсїў.

Ыпјалыс бї бокын шоналўны нан јокмылјас.

— Бара-на пўе нащўбс. Ок ескў, Ілла братан, паньштан тор-кў ем,—шыалў Пїла.

— Тєнїд отарў панаоны. Пыр-кў панаоны—он і тўдмь луныд колб. Асывнас-на јаж шулїнї рушкы зє-лавтўзыд.

— Лїчалїс тај небоо. Со вур-вар-нїн кылў.

Гажа мунў пажун.

— Талуи, јортјас, Петырјас воны кўсїомабў. Кујўданыс абу кутчылў-мабў. Мунс-пў куш.

Кыв боотїс Тїма.

— Кўв мьї, а тајї возў колччы-ны оз поз. Петырлыс бригадасў колў

УСПЕШНОЈА ПОМАЛАМ ВӨРПӨРӨДӨМ

кыскыны мијан колхозној комсомолској сквозној бригаада дај колхоз. Топодам-кө колхозоан да тасап—төк лоб. Колхозоан-колхоз ујөн, тасап—мијан ујөн. Пөрөдчөмдөтө муно бура, сөмын најө летчөмнаныс јона торкисны, 92-өд кварталыд навернө панјис. Лок мијан лоі—ег вермө летчөмсыныс кутны-да. Воэбылө урок. Лун дас мысөи воасны кыскасыојас. Воасны і јединоличниқјас кыскаоны. Зөң деланкасө сквозној өтк бригаада пөртөм—мијан чет. Секи-і гөрд знамјатө вермам боотны.

Абу пажун, а комсомолској собраннө, сөмын јуралыотөм да гиычөтөм. Сорнөгјөд сы пысди быдбнаы јурас колө, сөлбөчныс јјө.

— Собраннө 91-өд кварталаса комсомолчјаслыө лысда тупкөмөн,— помалис йлма.—Ставалы гартны кыз чігарка да куритны. Сөсөа муны уј вылө.

Зыжыка пажун бөрын вөрө кі. Колө бд тыртчыны өзім кубометрөн морт вылө.

Ужнајтгөн воис Петырлөн бригада. — Но мыј, Петыр дад? Ми өд неламын кубометрөн морт вылө вөчөм. А ті?

Ез шыас Петыр. Жөлвакыс щөка улас сөмын вөрчыштис.

— Кујөд петис?

— Петас коркө...

— Кад воас—петас!—пызандорө матыотчис Анна Опои. — Сөсөа-нө гортса уј вөчны веог не летчыны? Ковмас—і мөдыө летчам. Некод тан кутны оз вермы. Мијан-кө норма лөб тыртөма-і.

Секи шыасис Јогор Вака. Некод на уна јөз воэын ез сорнитыв. Пыр мыкө аслыс чукөртис. Јөз висталөны —а сјө вомсө мөгөдө. Ічөтк кага мөз бытөкө велөдчө на сорнитны. — Лант-нн, Опои. Гөртө летчылім да, мыј боотім? Нөм лун өшін дорын пукалім. Петны ні муны вөлі. Тан-кө вөлім—кер вөчөм.

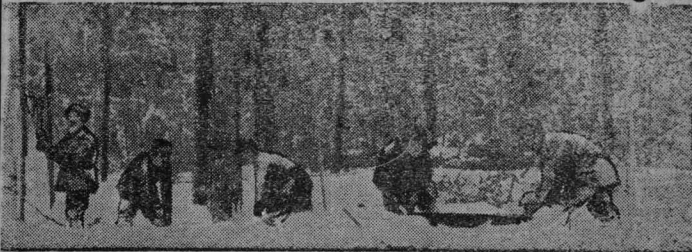
— Молодеч, Вака дад,— нар вывоан гөрдис йлма.—А кујөдыд мијан астөг петас. Мајетасы бу.

— Те-нө, Петыр дад, чайан ог төдө, кыз тіјан летчөмнөд лоі?— шыасис вөліөчө Тима.—Зөв бура төдам. Со, колөкө, вистала. Маркелыдыө төвар вөјөмтө төдад? Секи сјө Опонылы висталис, осөсөвет-пө норма улө боотө турун. Кодлөн унжык—боотасын, а кодлөн оз тырмы—скөт щөктасын вузавны. Анна Опоныды аслыс ковмис летчыны, сјө і вөјөдис тіјанөс щөщ.

— Најө-өд аоныс абу чөлад,— чігарка гартыштг мөз чөвгөс Опои. Аслас чігаркасы скөрыс-лөлі, мыј-лө ез арты, щөри өрө кабалыс.—Ме ачым ујалаи лунсө вошти.

Ударнөј бригада уј вылын.

Сигбар колхозса бригада ударнөј өдөн ужалөмөн кутө ас ордас переходнөј гөрд знамја.

„Тараканов“ нима звучнөј ударнөј хөзрасчөтнөј бригада уј вылын Палазјаса вөрчөстөкын—Чуимын. Бригада февраль 1-өд лун кешлө заданнө тыртөма 83 прөч., быдлуна норма 8-9 км. морт вылө. Бригадаөс преміруйтөма 1000 шаг.

— Зато сватыдым көсјин отсавны, сөмьин ез удагтчы.

— Збыл,—бара шыаоіс Јогор Васка.—Ме еокөн ег і вериты да отчукорөн шощ летчі. Маркельмо мбс-сө вузалөмао, а сјјө вөлөм турунсө Опоң пыр көсјө вузавны. Сјјө-і кыс-кіс. Нароонө вбросы Маркельм сы вбсна пышјылөма. Гудыртіс шощ м-јанбс.

Донавтөз ломтисны көрт пач. Гөрд гачаыс пач труба. Онавны кутіс барак.

— Кык көчөс-на Маркельмо кыјны көсјіс. Календарнөј план торкыи дај асөбө візны көсјіс. А тіјан брігаданьд і шедіс Маркел лечкад,—вөдгас-нүн Тіма шуіс.

5

Столобөјө комсомольцаыс өшөдөма-бө оенгазета „Ударник“.

Сыр лыдсисны сјјөс. Көв еокө лөтдөмс-нүн вөлі төдөны мьјіылыө лөб гјжөма да петөм бөрад мөдпөв-на лыдсисны. Торја-нүн јона гөграліс Јогор Васка. Повөдлө вөлі Илла—гачетө-пө леза. Оз төд мьјыты, а в-дчыөіс. Абу сы јылыө гачетын. сө-мын најө јылыө уна гјжөма. Со та-на:

„Нојабр 25-өд лун кешлө Косарев јорт нма комсомольскөј брігада вөчіс 350 кубометрөн морт (35 прөч. за-даннөбы).“

Петыр Канајевлөн брігада сјјө-жө лун кешлө вөчіс 250 кубометрөн морт.

Комсомольскөј брігада корө вөтчын-ны Конајевльыс брігада ас бөроаыс“.

А мөдлаын:

„Кулак агітаціја улө сурөмөн Ко-најевлөн брігада орөдіс календарнөј план тыртөм. 92-өд кварталын ка-лендарнөј план тыртөма 111 прөч. выла, а мјан 94 прөч. Гөрд знамја участоклөн колө лоны мјан кыи. Уж организујтөмөн оетам вочакыв кулак агітаціјалы. Конајевльыс брі-гада корам вөкөдны асыыс өшыбкасө плансө перевыполняјтөмөн. Мјан мөг —облаотувса XII-өд партконферен-ціја кешлө пөрдөны 60 прөч. да кыскыны 30 прөч“.

— План да план!—шыд паңаліг моз кайтө Анна Опоң. Бокысаң в-зөдны — асыыс вөталө, а өінјасыс котралөны јөз вывт, көв і јурсө оз чатөртны-да.—Плавјаснад мјанбс пө-нісны-нүн. Календарнөј, вөтвөса. Ва-жөн тај некуцөдм план оз вөв-да та-ыө буржык вөлі-а. Пастөг лөб вө-рад ужавны.

Зумыштөма Петыр. Бытвөкө оз оз кыв. Јурсө оөјгчөм ез-на кыпөд-лы. Опоңлөн медбөрја кывјасыс пар-кисны өблөмбөчыс: көт еокөн сјјөс мөз-нүн каңтывны. Пастөг да шыгјөн ужалөм гөгбөрок кылан, кор ковмас мьјкө өнјасысы шуны. Со, Петыр

өтөжітөм роч гача, сөщөм-жө фуфа-каа. Важөн вөеіг тащөмыс прачнөкјас кешлө ез вөв. Јапонскөј војна вылаө вөом мьыт кутіс гөтраоны да вөнеч улаө ннөмөн вөлі мунны: буржык гач ез вөв. Важ женаммөм гачкок помө содтөд вуріс дај муыс. Гі-төч вөлі аршын-мөдөн боостан. Оні? Ещавө да гырыса. Аршын 30-40-бс. Сојаныд вөрад важөн јонжык-жө вөлі гөртыө вөјөм картупела рок. Пыч сорөн кытан дај вајан. Оні быдулаң-на шыд да чері. Ез та бок-саң Петырлы кажітчы өнјаыс, а мө-дорөан: өвмөдчөмыө кутөны. А мьј сен лөкыс?

Гөжөмын өтчын Петыр пуктыөіс ортчөм колхоңкјаскөд. Колхоаса брігада чөвтис дасөвік пнөкөса зорөд, а Петыр пьјскөд да гөтырыскөд пуктисны кујмабс. Сыр лубујтчис секі зорөд вылө Петыр. Од, өтна-слөн Петырлөн кујмпнөкөса, а сені даслөн дасөвіка дај сјјө абу асланыс. Петыр кыч окота сјјө сјјөс і візас. Ковмас—скөтөс вердас, ковмас-кө сотны—і сотас. Мьј олом-нө олан сөсөа, ас ужнад-кө лубујтчыны оз сурышталы. Сјјөі гачыс оломас а. А колхозад мьј? Ужалан-да дадө теңчид ужтө боотас. А теңид—нор-ма. Мөскыд оз ло асаад, вөлайд. А мьјдта пөс кюөс вөвөө најөв-ітгөн. Көв өд-і государствөмд ужөн сетіс, а ужжөсө ас мьшнас-жө мьн-тіс. Мьјаа сөкөн вөјдөр вөвөс боот-ны отсалаісны, а өні колхозө кыскө-ны? Еокөн боөтисны-кө вөлөдны ас арыдајас—гашкө кывзис, а Тімајас кыдылаыө оз кыпөд быд кывлы в-рпты.

Оз кыв вөеіг Петыр, мьј јылыө кутисны венчыны. Помоыс-нүн сөмын кыв-мөд кутіс:

— Мьј мјанам вөрлөзөмыс торја-сө вөјө? Нажеткынд сіз оура!—кы-лө броткө Опоң.

Ез кажітчы Петырлы Опоңлөн гор-зөмыс. „Нөл ужалан лун-нүн сы вбсна воштгм, а век-на гыбалө“. Сі-јөн-і шыаөіс:

— Оз-кө ков—оз і лөчны!
— Мьј сјјө?—ез гөгбөво Тіма.
— Вөрсө, шуа.
— Опоң-тај небоө бура төдө, ты-далө.

— Төда! Некуч сөсөа мөднөг ко-мі јөзөс песны да сјјөн.

— Кымыны те, Опоң даф, Бо-гословас пөссө вөчны ветлін? Ме-нам тај бат кычөвт туј ветлама-а.

— Но і Тіма!—шенчыны кутіс Јогор Васка.—Кужан-жө те. Сјјө збыл. Ме даскы туј ветлі-жө.

— Јумовжык?
— Чөв-нүн јумовнад. дад-сө кыс-көгөн і жујалан.

Мьл вылө бытвө талтчисны Анна Опоңлы, усјыөіс. Ез вөеіг шапкаас

—сіз петіс ылаө.

— Јікис мортыды, —Опоң петөм бөрын шуіс Јогор Васка.

Чөв усны. Буракө ез сөмын Опоңлы парскы, а мьјкө ставысы өблөмвылас пукоіс.

6.

Лунјас жеңнаммисны-нүн жыи мында Төва шөнді муртса-муртса пу јывјас јывті пьшсө мьтчыла, пожөм јыв-јасөс дөшөдлыштө. Квавітчан—бөр-нүн пөмдө.

Петісны медвоза көчыдулјас. Піщөдөз піөкөдчө көыд. Сујөб ке-пыө пьшкө, турдөдө чуңпомјас. Сі-б-діс пу бердө кыро, өкыда чүткө. Оз нүн лөнтаөн-лөнтаөн уо, а чөг мөз четчало. Пу увјас да јывјас за-вөдітисны чірсөмын. Швачкыөас кын му вылаө да нөіө ув оз кол, став-ыс чөгјаө. Ылөз тутө пујыв.

Јагө вөіс партјачекалөн бјуро. Вөотисны бјурөлыө аасөданнө. Сув-төдісны комсомольскөј брігада уж јылыө Тімаыс доклаад.

Јөнө Макоіи, партјачекаса өекре-тар, возвылад вөталаіс:

—Тіјан квартал мөд мөстаын учас-токыи. 92-өд кварталын колхоңк-јаслөн брігада кычөвт мөртюө муно медвозын. План пөрдөмөн тыртөма-нүн 45 прөч. Колө төдмавын—мь-ла тіјан кварталын оз тыр кален-дарнөј план. Заданнөбыд тіјан абу ыжыд. Торја-нүн тани өмөл качест-вөөн. Качественнөј показавелјас ті-јан өмблөс. Высокосортнөј древеөіна шуөм өөртө јона ещө вөчөб. А кле-мітчигас-өд уна пу вөлі арталөма. Торја

Парјаса колхоз „Коммуна југөрын“ ударник-колхоңкја Габов Илла Степановіч. Бура ужалөмла премірујтө-ма 35 шајтөн да наградітөма почөт-нөј грамөтабн.

„14-öd Октабр“ - нима звучной бригадаы ударник-звучник—Вавилов В. J. (луннас вöчö 8-9 кмб).

нын та куца омёл. Конаев бригадалён. Высокосортной древесина куцта план сылаён тыртёма дас процент выло сөмын.

Тима вöчис доклад.
Дыр висталис. Унатор выло волис. Ярöлы веег кажитчис—кыс быдторсö Тима töдö. Ярö-кө екөн—ставсö сижс ез и примеит. Бытёк-öд ичө-тиктор жылыс и висталö Тима, а кывзан-да ыжыдён кажитчö. Со сиж-жö Петырјас. Кымыныс удайтывло лун нол кежлад гортö летьыны. А Тима висталис да артис; Петырјас кулаккы шедисны, план торкисны, гөрд знамја кварталлы оз сур, ас ужнас кулак темпён ужалöны. Да мысö-на ез вистав Тима. Мөвпыштис быдсөн—мыј екö вöчис, бригадирас-кө сижс збылыс пуктисны. Нинём екөн ез вöч. Нинём ез ады. Газеттö ез лезны. А мыјла Тимаысы быдлаöз делö? Мыјла быд кубметр сайын сиж тыдалö? Колхозник-да? Ме-öд колхозник-жö да абу тај-нө сещём.—Быдсөн оёлмыс Ярлөн ыркмуни:—Комсомольч-да? А ме?..

Одвa Тима помалис. Дыр мөвпалис, кызј помсö шуны да лөсыдыжа не-кыз ез куж. Сиз-и помалис:

— План тыртём мијан кварталын Петыр бригада сайын. А сылыс бригадасö ми öнөз-на ег вермö веекö-ны колана туй выло. Уж наён муно важ сиефемаён, арвельнён. Уждон јукöны быдбнаы öткофа, оз артавны ужалöмсö.

Ез видчы Петыр, мыј пöштi кыз

Öд, мыјдта-нын вöчöма да век-на не чест. Важөн вöли колсö пу төвбыд-над вöчан—уна-нын. Öнi давит пубн лун вöчан да век еща. Вундап кабö таз-жö öтчыд вöли колхозса собран-нö вылын. Бригадас уж жылыс сорны мунис. Таз-жö висталыны: сиж бригада план абу тыртёма, мөд сөд-тöдөн тыртёма. Кодлы—позор, кодлы—гөрд знамја. Код төдас, мыјла тајö ставыс муно. Гашкө мыј выло-да. Дыша ужальејасöс јешшö позö-на куякыштавны, а зимјасö мыјла нөйтны? Ми-öд со лока зила ужалам. Ордјысөм-пö. Сытöр-нö да срокјас-тöгыс зиласö ужавны оз поз? Лым сылыг кежл-кө планыс тырас-и. Мыј жүгöбмыныс?

Воисны јöз 92-öд кварталыс. Барактыр лоi. Замунли гудöк да бөр лантис. Табак щын чер öшјымөн-нын, а собраннөлөн пом оз-на тыдав.

— Петыр, тежык, тежык!—горзöны öтарсаң.

— Ен сетчы!

— Тима, зелöдлы нöшта.

— Көт век пессöј, а знамјатö ми-јанлыс не боотны!—горзöны локтыојас.

— Визöдлам!—бара Тима бригадаса комсомольчасалөн öтшöщ артис.

— Зев-тај вытаёе кылад. Ми-öд отö-жö кутö тјанөс видчысны. Век возö да возö.

— Суöдам дај панјам!

Војшöркадöз мунис бјуро. Сорнитис Макөм, сорнитисны и мукöд. Ударничество, ордјысөм, сквозной, хозрасчот—бергалисны јöз јур вылын.

Шыаалис и Јогор Васка:

— Ме сайын абу, мукöдтај јерепөчтöны а.

Мукöдјас бөрја кывнысö ез-на шуны. Сиз водалисны. Сöмын сорни нi ун некодалы оз во, бок вылыс бок выло бергалöны. Быд минутын ыркöдчыны четчöны да петöны. Асја дорсы-нын унвоисны.

Асывнас медвоз сасмөма Јогор Васка. Тувкöдö Тимабс:

— Öлөкөсөјөвич, Öлөкөсөјөвич? Кад-нин.

Оз гөгөрво, мыјла Васка сижс сасмөдö. Öд, нөчтын-на ез чукавалыны, төдлытöг пыр муны зилисны, мед дыр узöмөн рытнас бара укө-рајтыштын.

— Мыј-нö та возза?

— Абу-нын поз. Квајтöд час. Го-јан гөтов-нын. Почас теныс, Öлөкөсөјөвич, öйтөр јуавныс?

— Почас, бара.

— Шуам, пöрыојас-кө тјан бригада пöрыны кутасны—тi боотад?

— Ми? Бостам бара.

— Почас-нö талуи меным тјанкөд ужавны муны?

Еј, четчöј!

Сојом бöрын Тима шыгöдис асыс да Петырлыс бригадасö.

— Мијан бригадас вöзжысö öкмы-сöд морт. Чајта, бостад?

— Kodi? Kodi?

— Василеј Григорјөвич!

— Бостад-кö... Ме-öд аралыда-нын. Комсомольчад огуян туй..

— Ударникад-нө туйан тај небос.

Сылыг тырјi талуи мунисны вөрö Тимабс.

Вöлөстi модис лым. Оз-нын кыд моз пуркјав сынöдыны, а лöстукјасөн уöд. Быдсөн удыштыма.

Јогор Васкалы уöи кушöмкө асылыс пöлөс рад. Тащöм радис коркө вöли-нин öтчыд, сöмын думвылас оз вермы укөдны—кор сиж вöли. Дырöн уöи-жö: тащöм-жö вöли венеч улыс выла гөтыркөд мунигөн. Рад-нысö шөг. Мөвпалан: мыј тон гөтырыс ваяс, кушöм олом пуксас. Оломид-öд мөд туй выло сувтö. Гөтыркөд колö вöли овмөдчыны кутчöны.

— Мыј тон артмас? Кытчö воа?—мөвпыштис öни катыдадорö мунигөн.—Ез-ö керасан местај моз-жö став оломöј катыдаан бергөдчы.

Мөвпыс ыжид пернапас чөвтис пiла воропö кутчысöгөн.

— Кер вöчны-öд заводчöлöны пöрöдчöман,—мөвпыштис ачыл.

— Ноко, Васка dad, кутчислы комсомольскöј пiла воропал!

Ез i төдлы пажун воис.

Бара-на не пажун, а собраннö, хозрасчот выло вужом куца да Петырлыс бригадасö букөир выло бое-тём куца собраннö.

— Кушöм, Васка dad, кажитчис.

— Унежитад тај тi, пöрыс мортöс. Ег чајт, мыј тај ужалад.

— Те сувтан кыресöсны. Пöрöд-часны том јöз. Нај-öд веротöнад вытажыкөс,—пажун бöрын Васкалы шуис Тима.

Таз Јогор Васка лоис комсомольскöј бригадаын бригадникөн.

Петырлөн бригада талуи помалисны асымыны пöстатсö ден ју кыр жылыс. Мукöдјас мунисны мөдлад пöрöдчыны, а Терен да Анна Опон колтчисны вөр сдajтны.

Старшöј прiомшiк Морохин перво-јыс-на талуи примитö. Туш-таш вöчас кер помö асас кмејмаён, ыркнитас кервылыс лым—визöдö, абу-ö брак, абу-ö шака, либö чераң вурыса. Кујим кер-нын бракујтис, ез примит палу-бник пыддi.

— Ыжыд-ö шақ? Кер куцаад гоз-мөд ем-да,—мургö Опон, бытёб збылыс оёлмывылас оз во бракуј-

ГРАНЦА*)

„Көкжамысдас кватёр разезд“... Кушом ас, төдса ымыс! Көз мед кыңи ез лебьыны лунжысы экспрессөн, көз мед кыңи ез дорыныны выл, социализм течап боевоё лунжас, некор оз вун таё ичөвк разездыс миан олан туз вылын. Оз вунны и миан лөбид теплушкасыным.

Разездыс көт-и вөли ичөвк — кујим көрттуз виэ да кымынко пустрёба — и веиг ез вермы ошрыны асла в докачкаөн, сөмын оломнас „86-d разезд“ вөли бөрёмтор, гашкө и сы понда, мыз вадон, кодыр јөзсы озна вөли кужны вөчны уклад релсјас-сө, Азијас вьжид покөритыс Чингисхан таё местаас кырөдлс асөсы вьжид историческөй валсө.

Китајса да забакалјоса контрбан-дистјас „полөм пырыс“ вөли кышов-төны рајзсө.

Сөмын экспресс „Столбцы—Манчжурја“, көсјытөм пырыс, назмөд-лывлө разезд вестын, лыдфө вөли ассө јанөданаөн сувталыны ташөм ичөвк полустанок. Сөмын нинөм он вөч: „86-d разезд“—сјө граница да экспресс, тиралиг тьр, сувтас пограничнөй арка дорө, көни „вежливөй“ китајскөй капитанјас видалөны доку-ментјас. Дас минут мыотө паравоз-лөн тутөстөм, и экспресс четчыштө кык мир — СССР да Китај — порог вомөн.

К.-В. ж. д. вылын конфликтөз тајө лыдысөылыс медалөн границаөн, да пограничнөй отпуск лунјасө шөкыда вөли ветьлыны Манчжу-рија карө (сетчөз 8 километр) виэбөд-лыны кино — кушөмкө американскөй боевик.

Өнө пограничнөй асы абу амери-канскөй боевикјасө. Војјасын, паскыд граница кулгта разездјас вөчгөн, быд пограничнөй ворсө асла „боевик“, көни пограничнөй петкөд-лөны вөвалытөм збојун да суелун. А конфликтөз Манчжурјаад вөтөмыд ез вош вешөр: өнө пограничнөй төдө Манчжурјаад быд пыран да пе-танн, и нөвө белобандит мбө китај-скөй лазутчк ез вујөрт граница во-мөн.

Со мыз вөсна пограничнөй асы ми-ан вөли радејтөны, кыңи заводын бур ударнөй асыө.

Он төд өнө лөн разездтө. Олом-ыс сенд клучөн мөз пуны кулис, кы-лис взводјаслөн да ротајаслөн вөд-лаөм.

*)Табөс гөжөма ОКдВА-са боејч — мөску-аса рөбочөй-наборщк.

Ошјыоыс экспресс „Столбцы — Манчжурја“ ез-нын сеоса вулжы разезд сәјө: „вежливөй“ китајскөй капитанјас дөбөисны документјас вид-лаөмыс да Советјаскөд өткөд права-өн көрттүөн вөкөдлаөмыс, да Нан-киныс да Мукденны гьрыс капитан-јас, китајса генералјас, боейтисны К.-В. ж. д.

Асы вьывоан империалистјас уөдө-мөн тьдовтчис генералскөй формаа војналөн чужөмыс.

Нөшта кымынко пөв вөсөылыс раз-ездын семафорыс, примиталис Манчжу-ријамө советскөй пышјысјасөс, ко-дјасө вөтлс бело-китајскөй војенщи-на, да дыр жежөд пөдлаөс, вежис асөсы вөжов бисө чимгөрд би вьлө.

Куз лентаа гөрд теплушкајасөн ну-жөдчөмаөс боејчјаслөн павөрајас. Ор-тча туз вылас лун и вој пушкө миан уклад сусөдыным — бронепөезд — „Пегашка“, кыңи ми сјөс шум рудов чутөз сөр вөснаыс.

Кодыр асывнас старшина, кыңи и вөзжык, чуксалис мијанөс прогука вьлө, унаөн чүжисны.

— Граница дорас колө өмыж-жө прогука вылас ветьлынысө?

Кодыр старшина командујтис: „Сы-лысјас шөрас!“ да рота јурөптис: „Мы рождены октябрскөй грозою.“ — Че-ботьры вашнитис меным.

Китајчјасыд, көнкө, кылөны.

Ми виэбөдлм став паскөиторјасөс границавьсылыс, сөмын аркаыс кыңи, нинөм торја сөщөмсө ег адчөй.

— Көз мед кушөмкө крепоөт вө-ли, — жалытөмөн шуис. Баранчиков.

Щеткин шамьиртис асөсы вьжид ку-лакөс да шуис:

— Со, крепөтгыс!

Кодыр ми матьотчим аркалаң, бытөвө ру пышкыс адчим Китајладорыс Ман-чжурја кар.

Војјас границавыс кажитчө пуштө-мөн. Сөпкајас тупкыөбөны сөд ешкынөн.

Өнө ташөм пемыд војын миан рота медвозжамө петис граница вьлө сто-рожевоё охраненнөвө. Ставным вөлим кыпыд оломаөм. Веиг старшина ез вермы сәјөсны тајөс.

— Но, јөртјас, енө подкачәйтөй. Граница вьлө мунам. Снараженнө павөтаны буржыка, мед ез грымөдчы. Гөгөр колө сува виэбөны.

Төдчө вөли, старшиналы асла сынимкөд.

Комрот стрөга шуис:

— Нинөм вьлө оз поз вужны гөсударствөса граница.

Миан отделеңнө вөдалис Чингис-хан вал мөдар пөкатасас.

ВОРОНИЛОВ јөрт

Кадыс вөли октябр. Војнас тајө торјөн-нын вөли төдчө. Онө ми кујлим губын, мөдә-мөд бердө топөдчөмөн.

Војшөрнас кысөсө комбатлөн сьвәз-нөј да вөталис: „белокитајчјаслөн от-рад лөбөдчө вужны граница „Мал-утка“ сопкасан вөскыдладорөдыс. Колө лоны даөби. Приказтөгө лы-лыны оз поз.“

Тајө јурөтөмыс өдјө вөтлс вугра-лөмнөмысөс, кодө бытөвө гут, оз шөвјы миан динөс.

— Мијаныс вөчитө. Медвозжыс на петим граница вьлө да пыржө сурас өблөмыс лыфөштыны, — нөжөдөнк шуис Фролов.

Төрыт полмтас вылын сјө некыңи вөли оз вермы гөгөрвоны, мыјла белокитајчјас мијаныс лыјлөны, а ми лантөмөн олам.

Отделеңнөса командир ыстыс менө да Гуңыөс көртөоны вөскыдывысө полөвејө караулаөд, да вөставны налы приказсө, да вөталис мунан вьсө „Малутка“ сопкалаң. Ми лөбөдчим индөм вьлааныс.

Миан гөгөр волсаөө өдд вој, сјө нөшта-нын сәјөбөма манжурјасөд те-ра-сөпкајасөс. Манчжурја карыс өјясыс петкөдлөсны мијаныс, кодарын китај-са границавыс. Сөмын ми минут дас сәјын-нын воштөм өин вөзыс тајө би-јасөс да өнө мунин вьлөсас.

— Мыјкө дыр ми мунам. Ез-ө кол-нин? — нөжөдөнк шуис Гуңин.

— Да, Мигкыслөн полөвејө кара-улыс колө лоны көвкө тани.

Ми кутим корөны Манчжурјаалыс бијасөс да сопкас. Бјясыс вошисны, а гөгөр өддалисны уна сопкајас, да ставныс најө муноны вөли „Малутка“, сопка вьлө.

Кымынко минут гөгөрвиэбөдөм бөрын, ми зикөз воштөм мунан вьсөс. Ми мөдөм вөзө.

— Гашкө, ми вөскалим граница

сајас-нын-да? — кызкó друт, видчы-
төг жуалс Гунын.

— А көн-нө Чингис-ханыслөн вал-
лыс?

Китајса граница вужом жылыс мјан
мөвшнын сизі і кутіс бергавны журн.

— Но і сурас мјанлаы комротса-
ныд границатө вужомы! — шуі ме.

— Воэжык, пожаљу, мјанлаы бело-
китајсаасан сурас, — буркнитіс Гунын.

Мі пыржө гөгөрвоіс мода-мөдөс,
да мјанлаы сінвоэ воіс китајсааслөн

пытајтөмыс да эвер сама расправаыс.

— Коммунистјасыккөд најө чере-
монитчынытө оз кутны. Окопјасас
налбн жынјыс белогардејејас, —
воэ нүөдіс Гунын.

Мі мунім винтовкајас кын кутөмөн
да а воэын вөлі афзам сөмын өдд
штыкнымөс. Друт ас воэын зев матыс
мі аджм, кызі шуркнитіс вужөр.

— Китајса лазутчікјас, — југкитіс ју-
раным.

— Гунын, афзылын?

— Со, мөд вужөр, — шуіс Гунын.

Мі вунодім, кушөм граница вылын
сулаам, да уөкөдчім төдтөм вужөр-
јас бөра.

Вужөрјас мөбб зикөз сајавласны,
мөбб бара тыдовтчыласны сопка нө-
рысјас жылын. Кымынкө минут котөр-
төм бөрын, мі воштім најөс өін воэ-
ыс. Мі водім.

— Гашкө, мјанлаы кажитіс? Пов-
эбмысдөй-өд өінјасыд гырыөбө, —
вашнитіс Гунын.

Бытөбкө Гунын чајтөм вылө воча-
кыв пыддө, мјанлаы вескыладорын
најө бара четчыштисны да уөкөдчисны
котөртны. Мі пондім на бөра вөт-
чыны. Најө сунисны пемыд војас,
тыдовтчалісны өөкунд кешлө.

— Мјанөс најө кыјоны, — друт
шуіс Гунын.

— Пожаљу, тајө збыл, — сөгла-
өитіс ме.

Мі сувтім да кутім виэодны гөгөр-
бок. А воыс, бытөб өдд броня, —
өіннад өн роэдб. Вужөрјас сөса ө-
нын петкөдчыны. Мі мөдөдчім бөр-
лаң. Көнкө ылысаң кыліс телегадн
голөдөм. Сјіө шыас мі вескөдчім өд-

јө вослалөмөн. Голөдөм пыр өтарө
јонжыка-кутіс кывны. Кымынкө воө-
ков мыөти, мі воэын вижов лөнтадн
кытис шоөөөјөј туй.

— Татчө колө водны. Мумөны та-
јө туйөдыс.

Мі водім өтар-мөдар туй бокас да
кутім видчыны. Мјанлаң матыөміс
двухколка. Кодыр сјіө воіс мјан веө-
тө, мі четчыштм.

— Сувт! Коді лөктө?

Вочакыв пыддө, мі кылім плев-
лыс жуөкөптөм да двухколка стре-
лаөдн лебыштис. Мі уөкөдчім бөраөыс.

— Сувт! Лыжыны кута! — горөдіс
кодкө туй мөдар помсаөныс.

Двухколка наэмодіс, сөса сувтис.

Кодыр сјіөс мі суөдім, сы гөгөр
сулалисны гөрдармејејас Мггка кара-
уалыс, а двухколкаын пукаліс көјмөд
ротаса јездөвөј Марин, винтовкасө
кјас чорыда кутөмөн.

— Фу, і повзөддид-жө ті менө, —
шуіс сјіө.

— Те-нө мыла өн сувт, кодыр
горзөм?

— Ме локта Абагатујевскөј за-
таваөан продуктајаса. Кодыр мөдөд-
чө, ротаса командир шуіс: „Виэөд,
Марин, өн ыла, а то суран китајса
граыдала дорө“, да өөтис меным шта-
бө секретној пакет. „Төвзы, і не-
кытчө өн сувтлы“, — сөдтис сјіө.

Петі ме. А воыс, бытөб өдд про-
паөт. Воэжыкөс Манчжурија кар бө-
јас өөргө төдмал границасө, сөса і
сјіөс воштө. Муна. Кызкө дыр меным
кажитіс. Сы шөрө нөшта туйсө вош-
тө. „Јевнух“ гораа гөрөктис. Но, мө-
пала, вескыда „лак“ ордө вескала.
Мыјөн туй вылас петі, друт горөдіс-
ны: „Сувт, коді лөктө?“

— Те-нө мыла өн сувт, кодыр
горзөм?

— А ме чајтө: сизі і өм, језыдјас
көө вескалі. Секретној пакетыд пі-
щөгын сизі, і өдлөмөс сөтө. Ек, шуі
ме, мыј лөб, лөб. Лөвјөн ог сетчы.
Ег-өд весшөрө комсомолад гөжөы.
Кызі тракниті „Јевнухөс“ да і төв-
чыны. Нещыштө пөлпөмыс винтов-
каөс...

— А кодыр горөдісны: „Сувт,
лыжыны кута“, — те повчін да сув-
тин-жө, — өөралігөт шуіс вескыла-
дорса караулыс гөрдармејеј.

— Ег сы өбсна сувт ме. Кодыр
кутід матыөтчыны, шломјастө адзі.
Сөкі ме і гөгөрвоі: тыдалө, асланым, —
вочавізіс Марин.

— Молодөч, друтө! Төвзы, туйыс
вескыда разјездө нуө.

Мі мунім Мггка полевој караулө
да висталім прикаөсө. Мггкалы нөмкөд
лөі.

— Сизкө, талун панөылас-на коөыд?
— Панөылас да оз ыдбөныы сур
коөаөныд. Мјанлаы торја приказтөг

лыжыны оз шөктыны, — чөвтис Ваө-

ков, коді важөн-нын вөлі мөвпал-ө
мыј мір кутан полөткылыс өм-жө
граныдас да і мыј виэөдөны — „кыро,
сы, а то аөтө кыроөаөны.“

Гунын өз вермы терпйтны да јуа-
ліс:

— Ті, јортјас, өн афзылөј, таті
пыштісны кык морт.

— Афзылім. Сөмын мі чајтөм на-
јөс пограничнқјасөбн.

— Ок ті, варышјас! Да најө-жө
китајса лазутчқјас.

— Абу-жө? А ті-нө кытыс тө-
данныд?

— А мі на бөра вөтчылым. Веөіг
граныцасө вужлім.

— Жал, абу кутөмныд-да, — шуіс
Мггка. — Благодарноөт өөкө өөтисны.

— Нөшта выговор, мыла вужім
граныцасө, — өөрамөдн сөдтис Ваөков.

Лөбөдалім наөөдіјасөс да бөр му-
нім асланым өтөделөньнөб.

— Мыла сы дыра? Мыј лөі? —
јуалө өтөделөньнөса командирным.

— Блавалім, командир јорт. Сөса
кык лазутчкөс казавалім.

— Кыз? Ті најөс афзылід-жө?

— Веөіг көсјөм куты.

— Најө штабын-нын пукалөны, —
өөралігөт шуіс өтөделөньнөса коман-
дир. Најөс кутөмаөс пограничнқјас.

Мјанлаы збыльы вөлі өні зөв жал,
кодыр мі төдлім, мыј најө збылм
лазутчқјас.

— Чинөм, јортјас, бојјасмыс воэы-
нө-на. Ештам-на веөкөдны асөбыным
өшыбканымөс, — чөвтис Гунын.

Зөв окота вөлі узны. Тушаным
јукаліс уэтөмысла да муэөмысла.

Кылісны ылынкөб өткө лыјөмјас.

— Тыдалө, белокитајсаөыс
вужисны границасө, — індіс өтөделөньнөса
командир.

Бытөб көбн чөвтисны мјанлыс ун-
зілтө. Мі кутім лөбөдлыны бојөвој
снараженөднөмысө. Торјөв-нын колө
видлыны, местаөс-ө став 120 патроныд.

Лыјөм кутіс кывны јонжыка. От-
ка лыјөмјас вежөісны залпјасө.

— Залпјасөн кырөөөны. Тајө кі-
тајејас. Најө патронјастө өз жалитны.

Мі лөбөдчөм, пасөкөчөм вал мөдар
пөкатас, топыда кутам көзыд винтов-
канымөс, да видчыөам.

Вескыладорөаныс тыдовтчөс вөла.
Сөворным сјіөс чуөкөстіс. Вочавіэөм-
өыс мі төдім мјан комротлыс өбөнід
гөлөсөсө.

— Но, кыз тіјан дөлаөыд? Көнкө
кјасныд лудөны-нын? — жуаліс ко-
ротным.

— Командир јорт, көні-нө тајө лы-
өөны?

— Абагатујевскөј застава вылө уө-
көдчөс белокитајсаөслөн отрад. Со
мјан і вөтлөны најөс бөр асланым
жөлөэөбетөној гуас.

— А мі-нө кор?

— Віттылөј-на асьмырд зөбулун

Пөдөдөльнөјса трактор базаын каөишчө

нытö. Сїѳ мїяаны ковмас-на. Врэг-яснѳ мїан уна, — вочавїзїс ротаса командїр.

Лыѳом лантїс. Мї бөр летчїм гу-ранö.

Воїс рудов асыв. Бусыюїс зер. Доктїс старшїна да цöктїс пыр-жö снїйтнїи полевöѳ караулö. Мї мöдїм разїездлан.

Ньсылан тыдалїсны-нїн мїан гөрđ патеряяснїм. Чолöмалöмöн цыналіс бронепоезд. Кодыр мї юнжыка матыстчїм, коймöд вїз вылас сулалїс тöдтöм куз рудов поезд.

Друг сїѳ поездеыс четгыштїсны кымынкö вытбаба жежд халатбаö.

— Јортјас, да тајö збылвылö нывбабас! Важон-нын ег адылöѳ, — шуїс Саша Чїрїн.

Нывбабас матыотчїсны мїан дїнö. Нымкода мїан вылö вїзöдїг, најö жуалїсны:

— Јортјас, вїсталöѳ мїаналы, көнї тїян тани фронтыс?

Мї шпынмунїм.

Секї мöд веокыджыка жуалїс:

Көнї кїтажеяссыс пукалöнї, көнї граньдасыс? Көнї помаöб СССР-ыс?

— Тї воуїтнї void? — шмонїтöмöн жуалїс Ванїн.

— Јортјас, тї-кö тöданымд, куцöм вен вöлі мїан пöвсын! Быдöн көсöнї мунны граньца вылö, — термаөг, вїсталис öвї ныв.

— Мыј мөгöн-нö тї воїнныд?

Нывбабас гөрđдїсны, вїзöдлїсны мöда-мöд выланыс да гораа серöк-тїсны.

— Зев чöкскыд да буртор тїяныл, јортјас, вайм, — вочавїзїсы најö да котöртїсны пограничнöѳ аркалан.

Мї от тöдöѳ вöлі, мыј сецöм „чöк-кыд да бурторгыс“.

— да ме-тај шуа, — нымкофасїс Пета Мїлöѳ, — тајö, мїса, театр!

— Јортјас, тајö шефјас пöдаркї-јас ваймаöб, — шуїс пöдаркїјас радегытö Зубїн.

Кодыр воїм поезд вьстас, адым куз состав сöстөм рудов вагоңясыö да быд вагонö гөрđов пыпясасöн гїжöма: „Банно-прачечнїй поезд Красно-го креста и Красногo полумесца“.

— Со теныд і театр! — делöдїм мї Пета Мїлöѳс.

— А мыј, јортјас, тајö театрыд буржык-на! Веокыда граждакясыд їндаїсны: чöкскїд да буртор, — петїс топавлöмьсыс Пета Мїлöѳ.

Ек, пывсаныд! — шуїс Гуңїн да сецöма очыштїс, тајкö шыкскö кру-калас.

Вагонјасö пыртöч мї разрафїталїм вїн-товкаяснїмöс. Сенї Сморгункöд лöи выжд неочасöб. Сїѳ вунöдїс, мї сылöн каналас колї патронїс-да, вїдчытöт лезїс курöкскö. Гымöптїс лыјöм. Пуламыс шувөвтöмöн лебїс мї-јан јурјас вьстї да сашкыюїс теплуш-

ка карнїöб. Котöртїсны ротаса де-журнöѳ да старшїна.

— Кодї лыїсї? Мыј лöи?

Сморгун зїкöв, падмїс да буркнїтїс.

— Немылычöн лыїсїс, старшїна јорт.

— А кодыкö-нö їмїс-кö, секї мыј? Пыр вагонад, ме вїстала ротаса ко-маньдїралы.

Вагоннм öдјö пöртчалїм снаражен-нöјас, öружїö да, котолокјасöн југа-лїг, котöртїм завтракла. Свежöѳ јажы-шїд нöшта кутїс лыккыны узны.

Завтракајтїгöн сөрнїс сöмын му-нїс Сморгунöн немылычöн лыјöм жылыс.

— Те, со, Фролов пыр көсјан лы-сьны, а Сморгун — омöлжыка сөр-нїтö, уңжык вöчö, бостїс да-ї коос-штїс, — шмонїтїс Жданов.

Сморгунöс ез повöдлы нарадыс, а мефасö — сїѳ ротнöѳ партячејка бјурова шлен да вöчїс ташöмтор.

— Ен тöждыс, Сморгун, — кодкөд оз овалы, — шуїс комзводаöн помош-нїк Чернов.

— Узны, варышјас! — гөрđдїс днө-валнöѳ.

Лезїм лукјас, пöдлаалїм öдöс. Лом-тїм пач. І ставнї вөдалїм. Ташöм уз-тöм вој бöрад нїнöм бурмы абу шон-ныд теплушкыма да чöкскыда узöмыс.

І збымыс, мїнүт мысөтї вагонын кы-лїс сöмын чорыда шкоргöм.

Сöмын чöкскыда узöмыд ез дыр кысыс.

— Первој рота, четгыны! Петöѳ стрöйтчыны öружїтöтöг да снаражен-нöтöг, сöмын прөтївогазјасöн! — гөр-дїс дежурнöѳ.

Ротасе стрöйтїс старшїна. Тајö, ты-далö, мыјкö збылтор.

— Равняйсї!

Рöвняйтїс дыр да тшачельнöја.

— Волнö! Онї мунам екскурїјадїн банно-прачечнöѳ поездö, — шуїс стар-шїна.

— Со теныд „чöкскыд да бур-тор“ — мөвп вылас усї тöртїта паны-сасöмыс Пета Мїлöјы.

Мї матыотїм банно-прачечнöѳ поезд дїнö. Тајö каднас сїѳ мїяналы каятї-сїс сецöм-жö öвї праваа өемјаса шлен-нöн, кыцї і ортчöн сулалыс бронө-поезд.

Пыр-жö мї веокалїм вагон-парїкма-херскöѳ.

— Вот тајö да, — гөрđдїс Гуңїн. — Парїкмахерскöѳ медбур текнїка сөрвї.

— Вьсїг öсеколонöн, — сөдтїс вер-ров.

Парїкмахерјас жежд халатјасöбө шпынјалїсны мїан шуалöнјас вылö. Томжыкыс шуö:

Мыјнö тани дївöбїс! Тїян вöсна став странаыс тöждысöб... Вајö, пук-öбö.

Регыд мїан взоднїм томмїс кы-мынкö арöс вылö.

Парїкмахерскöѳ вагоноан мунїм пöртчысан вагонö. Вагоннм вöлі öсөт-öм да шоныд. Пöртчысалїм зев көсöмöн. Кымынкö тöлыс-нїн сула-лам граньца дорын, а ег-на пöртчы-лöѳ.

— Кодї пöртчысöд, тöвöѳ пыв-санö! — гөрđдїс пöртчысаннїн су-лалыс старїк.

Мї паөтöмöс, мöда-мöднїмöс ord-јöдлїг, котöртїм вагон-пывсанö.

— Збыл вылö пывсан! — нїмкода гөрđдїс Гуңїн.

— Јодтјас, шу! — гөрđдїс Фро-лов.

Мї öдјö бооталїм сажкајас да ку-тїм мысöмын, мöда-мöднїмöс көвд вайн койг. Пета Мїлöѳ, ставис быг-јын, фїлософствүгїс:

— да, тајö теныд абу зоншцен-скöѳ пывсаныд. Шајкам мїндта ко-лö ем.

Мї мысöм мїнүт кыз кымын-нїн, да сöмын-на öдзїм. Гуңнм вьсїг гөр-дїс сьныс: „Ах зачем ты меня дело-вала“. Сылы ставнїм отсалїм да лöи зев лöемд хор. Друг пырїс пöртчы-анїшкыд старїкыд да шуїс:

Вїт мїнүт мысөтї поезд мунö Ма-цевскöѳ вала. Мысөтöѳ регыджык!

— Вот тајö да!

Ставöн кутїсны пожявны мајтöг бысöб да петын. Мї Сморгункöд пыв-санонм вöлі пыр петам медбöрын і öнї сїз-жö шум кочтыны.

— Тајö ылöдланы, — мїгнїтїс мө-нїм Сморгун. — Поездеыс некытöѳ оз мум.

Мї зев лöна мысöам, болбöдчам. Друг вагонын вöрзїс. Трактїтöм сөр-гытїс мї гөгөрвоим, прїдөптїсны паро-возöс.

— Котöртам, а то коласнї!

Мї котöртїм пöртчысаннїб. Сенї некод-нїн ез вöв. Сöмын Саша Чї-рїн корөсї асыс прөтївогазöб. Мї зїкöв-нїн пастаөим, кодыр поездеынн кутїс көжöнїкöн мунны. Лöи, кїзас-тöн-нї, вöнастöт муңгас-нїн четгышт-ны вагоныс.

Тајї мїан ештїс „чöкскыда да бу-ра“ пывöм.

* * *

Пывсан бöрад öбöдыд бурöщ лö-сали. Сојїм зумьдас.

Öбөд бöрын вьсалим вїнтовкајас Öружїö буржыка дөчöртöм да вь-салöм вылö мї нуөдїм сөцордїюсөм пер-вој взводкөд, да öружїö вьслам вы-лö вїзöдöм збылыс, вїзїм асланым взводлыс четсö.

Ештöдöѳ öружїö вьслöм! — гөрзїс днөвалнöѳ.

Вьсалöм вїнтовкајасöн мї кајїм а-сланым вїнöс ас вöчöм поскөд да сувтöдлїм најöс пїрамїдö.

— Первој роталы почö узны.

Кымынкö мїнүт мысөтї мї узн-нїв бытö кулöмаöб. Сöмын тајö ез дыр

медым помавны конфликтё мiрoн, сoмын кiтaйca мaндaрiнjас, импeриaлiстjас вышoдoм улыи, мырдoн зiлбны пaнны вoйнa. Амурoн дa Мoнгoлjа мубз мiянaлы гpaнцiяcыны мoс быдлуиa лыжoм, жежд бaндaжaсoн мiянaлы гpaнцiяcы вужaлыoм, кiтaйca чaстjасoн нeйтчид гpaнцiяны мoс вужoм — co сiдo бiкiнjасыс, кoдjасoн импeриaлiстjас кoсoнны oзтыны вoйнa. Мi aснымoс зeв жoнa кутaм i тaјoс кiтaйca гeнeрaлjас дoнjалбны мiян слaбунoн. Тaлуиa кiтaйcкoј cнaрaдjас — тaјo бaрa вышoдoмы. Сoмын тaлуи нaјo кaчaлiсны, мiянкoд шмoнiтны oз пoз, мi oтчыд кучкoм вылo, кыкыo кoсышaм.

— Тiян пoлкoн мe зeв дoвoлeн. Тi тaлуи aтoгo пeткoдiд зeв бурa лoбoдoчoмoн. Кымынкo мiнyт пoлк пaскoдчoн бoлeвoјa. Тiян кыпыд дa бур нaстрoйeнoбид кызi бoлeчacлoн, cиzжo i кoмaндiрjаслoн, кoтe гpaнцiя дoрын oлгoн лoо yнaтop aсвылaныд лeптыны.

— Бeлoрeцкoј пoлкa бoлeчacлaм, кoмaндiрjаслa дa пoлитрaбoтнiкjаслa вiстaлa блaгoдaрнoст!

— Служим! тpyдoвoмy! нaрoдy! — нымкoдa вoчaвицe пoлк.

— Рoтaјoсoн! вaгoнjасoн!

Пoлк нужoдчic eшaлoнaн. Быд пoмoвaн кылiсны yнa пoлoс oылaнкывjас.

Снeбa пoлyдeннoгo жaрa нe пoдcтyпи.

Пyлeмeтчiкjас oылiсны aсoыныс paeйтaн oылaнкывoс:

„Я пyлeмeтчикoм рoдилcя

В кoмaндe „Мaксимa“ cлужy...“

* * *

Кoдыр мi вoим вaгoнo, вылaвcы вoлi пeмыд-нiн. Бeдyлшкaны oзic пoнaр. Стaв мoвпaсным вoлi вeскoдoмa тaлуиa лoбoтopjас вылo дa Вoстpeдoс вiстaлoм вылo. Мi нeжoнiк пoртчiм cнaрaжeнo дa вoдaлiм aсaлaным жaкjасo. Лoнco пoткoдic рoтaсa пicap:

— Мoд взвoд бoстaлoј пiмoјaс дa гaчeтjас.

Взвoд пыр i лoвzic: — Вaј „Трeвoгa“.

— Мeным „Пpавдa“.

— Вaј пiмo, мe пoчepк ceртыcы тoдa, — гopзic Смoргyн.

Стaв взвoды лыддic: кoдi пiмo кoдi гaчeт.

Мe пaскoдi „Пpавдa“, кoдi дaскык лyн лoктic мiянoз выжид oйбырcкoј тyјoд. Мe гopшa нылaдi быд cтpочкa, тopjoн-нiн cијoс, кызi вiзoдoдo кoнфликт вылo cтpaнaным. Мoвпa вылo yoi вылaсa, coмын aс Мoскyа: jачeјкa, тopтjас дa нымкoд лoв, мыј yoi мeным тaщoм чeст, кызi coвт гpaнцiя вiзны. Нoштa-нiн нымкoд лoи, кoдыр лыдды 39-д пiпoгpaфiяны yжaлыo лoз oиnнa Фpидaлыo пiмoсoд. „Вoйнa-кo лoб, мe цoщ-жo лoктa тiян дiнo“. Тaјo

Пoлo cельcoветyсa „1 мaјa“ кoлxoзo 3 cтapик: Пaльшин Н. В. — 73 apoc Пaльшин В. А. — 66 ap, Уpoдoв С. А. — 64 ap, пeтиcны вoр фрoнт вылoс штyрмиyтны прoрыв.

кывjасыс oзjoдoнны выл вын, дa ooкyдтopjасыд пoрoны нiнoмo.

— Jopтjас, тiянaлы чoлoм, — пiмooн oвтчиг гopзo Лeшкa Opлoв.

— Кoдoсaн? Твepcкoј бyльвap вылн cулaлыo Пyшкiнcaн? — yлaлic Пeтa Милoј.

— дyгдыв, кeсaлыoмoд, — шyиc Лoшкa.

— Ho, вaј, вiстaв.

— Стaв взвoднымaм чoлoм „Кpacный Oктябpь“ кoнcтpуктoрcкoј фaбpикa oн, — шyиc Лoшкa. — Мe нaлы гiжi пiмoд, нaјo i гiжiсны мeным вoчaкыя. — Лoшкa мaтычoчic пoнaр дiнo дa кyтic лыддыны.

„Дoнa Opлoв jopт, мi „Кpacный Oктябpь“ фaбpикaсa рoбoчoјjас дa служaщoјjас, вcтaм тeнид пpолeтapcкoј чoлoм дa гopдiтчaм, мыј тe, кызi мiян фaбpикaсa рoбoчoј, вiзaн мiянaлы coциaлиcтичeскoј oтчeствoннымoс. Мi cтaнoкjас дoрын вынмoдaм coциaлиcтичeскoј oвмoс, coмын кoвмaс-кo, мi oтaлын тiянoд yклaдcтeнoн cувтaм coвeт cтpaнaoc дopjoм вылo. Чoлoм тeнaд зaвoдcа cтaв бoлeчacлa. Быcтiм тiянaлы yнa пoдaрoкjac“.

Пoмaлic aмдoдoсoдa, Лoшкa гopдoјa лeтчic cкaмjа вылo.

* * *

— Пepвoј рoтa, лoбoдчoј yжын кeжaд!

— Пepвoј рoтa лoбoдчic yжынкeжaд! Стaвiн oдjo бoстaлiсны кoвoлoкjacco. Вepoв eз вeшoрo бoст joзaлыo кoвoлoкo. Сoмын cек-жo cијoс кыјic Мoнeнкo, кoдыo кoвoлoкo бoстic, дa кoдi eкoд aсoыc кoвoлoкo тoдic jyгjалoм ceртыc, кoв i нaјo вoлi cтpигoмa зoн бaтaльoннoј кoлoннaб.

— Вepoв, тe мыјa бoстiн мeным кoвoлoкo?

Вepoв нeбыдiкa шпынмyи.

— Ылaвoс, дpyгo, дa-oд пoчac-нa бoстны i кык вылo, aдзыoic cијo.

— Co тeнaд кoвoлoкыд, — „мeдiс“ Вepoвoс oтдeлeннoбa кoмaндiр. Aдзic aсoыc кoвoлoкoдa, Вepoв eз кyт шпынjавны. Кoвoлoк пoртмaoic быдoмa ceрпaснaс — мeдaсo вoлi вiжoв-нaн рoмa.

Кoвoлoкoдн вылaыcы вiдчыoic aсaлa кoзaныcлaм кoв oтi нaрaд.

Взвoд yзгыны кyтic.

— Вepoв нaрoшнo oз вeсaв aсoыc кoвoлoкo.

Мaнeнкo кyтic нacтyпaјтны.

— Co мыјa тe copлaлiн кoвoлoк-jacтo! Oн лyтoт aс лaдoн paeйтeд кyзaйд мyнны.

Вepoвoдн eкoд лoсoдoмa вoлi, мыј cылa вoчaвизны, coмын cијo кaднaс днeвaлнoј гopдoдic:

— Пepвoј рoтa, cyвт yжын вылoл Гopдapмeчeјcас пyлaбн лeбiсны вaгoныc, yзгiд дa ceрaлiтyр.

Сoмын Вepoв шoгa пeтic вaгoнeы aсaлa „xудoжeствo“ кoвoлoкoн, пoлoмoн cтapшiнaлaдoрo вiзoдiд.

Мi мoдiм пoхoднoј кyхнaјaс дopo. Пepвoј бaтaльoннo пoвap Aзapиn paeйтo вoлi aсoыc дeлaсo, cек-жo cијo вoлi бyр лыјeыoн.

Oнi cијo пyкaлic пoхoднoј кyхнa вылн, бытoбo кoмaндiр кoмaнднoј coпкa вылн, дa нымкoдa тeчic мi-янaлы jaј copa кapтyпeлa рoк.

Мiян кoнвeјepным мyнic oдjo шмo нiтiг тyрi.

Дpyг мiян кoнвeјepным cyтic.

— Пpopыв! — гopзic Пeтa Милoј.

— Мыјнo лoи? — yлaбoнны быдoн.

Візіна „Возрожденіе“ колхозлѳн скѳт візан карта.

Вѳдѳм-кѳ, Веров кыпѳдас асоыо котолоксѳ, медым боотны картупел, сѳмын сїѳ каднас Азарін лептїс жур-сѳ да адїс котолок пыѳѳї „вїжѳв вешество“.

— Ог вермы таѳѳм котолокѳ рок оетны, — шуїс Азарін. — Сулав-лы, да те енѳ мїан ротамн ачын пу-ѳдлы бесѳда культпоход да сѳѳѳма олѳм жылыс, тѳдан?

Кыз-жѳ тѳда, ѳерт, — гажаа кру-кыштїс Веров, — те секї ен-на вѳв пѳварын, а волїн вїтѳд ротамн. Но, ваї, — бытѳѳкѳ бокїтор жылыс шуыш-тїс сїѳ.

Ог, другѳ, вождык те ветлы стар-шїна дїнѳ; петкѳдлы котолоксѳ, сеосо локтан рокидыла.

Нараднад, сїѳ буржык лѳѳ, — со-дтїс кодкѳ гѳрдармеїеїас пѳвсыс.

Веров мунїс докладываїтны. Аза-рїн воѳѳ кутїс сѳтавын роксѳ да, бытѳѳ асылс шуыштїс:

— А нѳшта москвїч!

Ужнаїтїм да гажа оорыїтїм. Веров пырїс вагонѳ. Сїѳ кызї колѳ матыт-чїс отѳделеннѳса командїр дїнѳ да рапортуїтїс:

— Командїр жорт, старшїна меным сѳтїс кык нарад наїт котолокыс. — Веров косталыштїс да содтїс: — та вѳсна ме талун заставаѳ ог мун, — кута ешалон куѳа днѳвалїтны.

— А талун мї заставаѳ ог мунѳ, — вочавїзїс отѳделеннѳса командїр.

Веров неуна торкыштїс, — ез вермы терпїтны Мїва Мїлѳї.

Веров корїс Саша Чїрїналыс пансѳ да шог пырыо кутїс ужнаїтны.

Ужын бѳрыч вагон клуб дорѳ ну-жѳдїсны жеїдї полотно.

Талун кїно.

Став ротажасоан чукѳртчїсны гѳрд-армеїеїас. Кїно полкын їона радѳї-тїсны.

Кїно-механїкѳн аппарат лѳѳдїгї костї, вагон-клуб дорын кїноїс гѳрд-армеїеїаслѳн гажѳдѳм.

Пулеметчїк Шельсѳванкїн гудѳк пы

улѳ ылыїс полкса частушкаїас:

Нам бандитѳв бить не надо.

Мы всегда их укротим.

Мы всегда к войне готовы,

Хоть войны мы не хотим.

— Чорыда, другѳ!

— Ноко, первѳї рота, вочавїз.

„Разанец“ Сашка Моїеїев воча-вїзїс:

Чан-каї-ши всегда воюет,

Не напрасно ждет побед.

Он воюет, как торговец,

С перерывом на обед.

— Буря „Чансѳ“ кулыштѳмыд!

— Жортїас, кїноѳзыс жѳктыштам!

Пыржѳ артїс кыш, да ротаса жѳк-тыїоїас кутїсны орѳїасны „Цыганоч-ка“ да „Іркутаночка“ вылѳ.

— Аї, артїв, ен сѳтчы! — ыштѳ-дѳын гѳрдармеїеїас.

— Ек, мѳд „кѳтаѳѳм“, ен сѳтчы!

— Пѳта, вылтор петкѳдлы!

Жѳктѳм помаѳїс, кодыр полотно вылын їурдїс.

— Кодї локтас бергѳдлыны? — горзїс кїно-механїк.

Кїно-передвїжкалїн ез вѳв мотор-ыс да лѳѳ вѳлї бергѳдлыны кїн. Воздыксѳ унаѳн волїсны бергѳдлы-ны окѳвїтчыїоїасыс, бѳрас мырѳѳн лѳѳ кѳрны.

Экран вылын мунїс гражданскѳї воїна жылыс карїна.

Кїно дырїї, пыржык, кодкѳ велѳд-чѳмжыкїас пѳвсыс горѳн лыѳѳїс гїжѳѳїасѳ. Торїѳн-нїн гѳрдармеїеїас радѳїѳны, кодыр лыѳѳїс мѳд рота-са комсомѳлѳч Саша Медведко. Сїѳ лыѳѳїс чѳткѳїа, да нѳшта асоаныс на вѳлї содтыштас жо кыїїас. Сїѳ вѳлї Лѳнаыо-золотоїскатѳл да кыї-їада ѳѳптаѳ оз пыр.

— „Жеїд бандїтїас вїдчыїсны пѳмыд вої, — лыѳѳїс Медведко, — медым тѳдлытѳг укрѳдчїсны гѳрд отрад вылѳ.“ Кыїї и мїан дѳна су-сѳѳїасным, — содтїс сїѳ асоаныс.

Экран вылын мунїсны боїас. Гѳрд-армеїеїас бытѳѳ аоныс сенї вѳлїсны. Наїѳ вїїсны гѳрдїасѳн вѳчѳм быд

промакыс. Жеїдїїас кыїїалїсны сїкѳ сѳ да мїдїсны атакаѳ. Гѳрдїас дѳг-мунїсны да повѳѳмѳн кутїсны пыш-їыны.

— Гадїас, топѳѳѳны, — тувкїс мѳ-нѳ бѳкѳ меѳѳд орчѳѳн пукаамѳ.

Ек, пулемет-кѳ ескѳ! — ѳѳкыда лѳлыштїс мѳд.

Збылѳм, экран вылын кѳлѳкѳл-нїчаоан таргыны кутїс пулемет же-кыд кавалерїїа куѳа. Пулеметѳн ескѳдлїс гѳрдармеїеїч формаа кїта-їеї.

— Вот таїѳ кїтаїеї!

— Таїѳ абу кїтаїеї, а бѳѳшеїк! — шуїс кодкѳ гѳрдармеїеїас пѳвсыс.

— „Мѳя машина работай, мѳя не отходи“ — содтїс Медведко зѳѳї кїтаїеї лыїлѳм вылѳ.

Жеїдїїас кутїсны кыїїѳдчїны кѳ-лѳкѳлнїчаѳ. Пулеметчїк пыр-на стрѳ-чїтїс.

Гѳрдармеїеїас олїсны ѳїлаын ек-раныскѳѳ.

Сїѳ каднас, кодыр жеїдїїас кы-пѳѳїсны нїн пѳштї гѳрд пулеметчїк дїнѳѳ, экран вылын друг кадрыс сувтїс, да жеїдї кавалерїїч колї кѳлѳкѳлыа вылын ѳшалан. Быѳѳн кѳкнїдїкыа лѳлыштїсны.

Наїѳс чужїѳдїс аппаратѳ бергѳд-лыо гѳрдармеїеї:

— Жортїас, ме муї бергѳдлынысѳ! Ваї веїѳї!

Веїѳїоїас ез зев ѳѳїѳ сурны, кѳѳ-ї быѳѳн вїдчыїсны помсѳ.

— Мыїа сувтѳдїн меѳлѳѳыдїнаѳ! Ваї бергѳдлы!

Фїлма помаѳїс сїїѳн, гѳрдїас бѳр боѳтїсны оїктсѳ да меадїсны кїтаїеї-пулеметчїкѳс. Быѳѳналы лѳї нїмкѳѳ таѳсѳ помаѳїмыс.

Гѳраа сорнїтї, разѳѳчалїм асла-ным вагонїасѳ. Разїездын сулалїс пѳмыд вої.

Мї воїм асланым вагонѳ. Унаѳн узїсны-нїн. Саша Чїрїн горзїс онїїв-ѳмыс:

— Сувт! Кодї локтѳ?

Талун мїан вѳлї караулыо „вы-хѳѳѳї“ вої.

Снаражѳнѳ да бружїѳ прѳверїтѳм бѳрнї, мї шебрасїм ѳѳѳїалѳѳн да пыржѳ воїм чѳскыда уѳѳѳ.

Дырѳ кѳлѳѳ-а?

Таї мунїсны мїан луїїас да вої-їас граїїаа вылын, кѳнї вѳлїсны і тревогаїас, і косаѳѳм, і велѳднѳм, і нїмкѳѳасѳѳм, і сѳраѳѳм.

Таїѳ вѳлїсны луїїас, кодїасѳѳ оз поз ѳїлаавны календарывїс прѳстѳї лунїаскѳѳ.

Лѳѳторїасыс веїѳїасїсны кїно вы-лїн моз-жѳѳ. А граїїцаыс вѳлї сѳмын куѳ прѳлогѳн.

Кїтаїса генѳралїас зыртчїсны лу-нїю-лун. Секї вѳчѳма лѳї налы чоры-да кукѳм, кодї ѳѳщыштїс кїтаїса мандарїїаслыѳ мїр.

ПРОЛЕТАРИАТ КОМИ ГИЖЫГЪАССАҢ БИА-ПӨС ЧОЛӨМ МЕДВОЗЪА КОМИ ВУЗ-ЛЫ (ПЕДИНГЪИТУТЛЫ)

Пединститут

Педвузын директор Богданов жорт

ПЕДВУЗЫН КЫВ ДА ЛІТЕРАТУРА
КАФЕДРАЫН ВЕЛӨДЫС В. ЛЫТКИН
(ИЛЛА ВАГ).

Педвуза студентяс бригадын велөдчоны

А. МЕХЛІС.

ПЕРЕСТРОИТНЫ РАПП-ЛЫС УЖСӨ

Оз ков доказывагтны сійб ыжыд значенисө, кушомсө остө мјан ленинскөй партија революционнөй теоријады, классовөй тыш фронтывыса идеологическөй участкады. Ленин небычид индылис, мый сөмын революционнөй теорија сертви ужалан партија вермас донь возын муныс боечөч, пролетарскөй революцијады пуктылтны да вежны капиталистическөй олдм.

Марксистско-ленинскөй теорија — собружыс, кодын мјан партија да Коминтерн разрешајтны социализм стрө-

итөм куза да ставмывыса революционнөй рабочөй движеннь куза гырыс вопросяс. Сөмын асланыс фракционностсө зикөз зугоым Стен-Шацкин модаа оппортунистяс вермылисны лөбдны партија выло клевета партијады теоријады „өтдөртөм жылыс“, „пользүчөй емпиризм“ оетчөм жылыс.

Мјан партија тышкаоис дај кукас вождө тышкаоны „теоретическөй схоластикакөд — революционнөй практикады торјөдөм теоријакод. Маркс-на Фейербаховскөй материал-измөзса материал-измды

медыжыд тырмыгөм торјөл индылис, мый „сјиб действительностсө, ортыса чувствоясөди адзан предметнөй олдмөсө видлалис сөмын объект формады, видөдана — адзана формады, а ез морт конкретнөй уж формады, ез практика формады, ез субъективнөй“. Марксистско-ленинскөй теорија — јон брүжбө пролетариат кыын олдм революционнөја вежөм выло — мјан странады социализм стрөйтөм выло.

Революционнөй практикады, марксистско-ленинскөй теорија сөстөма видөм могыс оппортунизмкод тышкаоылди мјан опытным ем вывти ыжыд значенисө ставмывыса революционнөй рабочөй движенньды. Сөмын револю-

ціонної практикою теорію обобщитом колёна бёр ідеологічэскай фронт вывса некмын участок вылын. Та-жэ колёмыс ем-і міжн пролетарскай літэратура участок вылын.

РАПП неітчыд-ын індыліс аслак документжасын пролетарскай літэратура вы бёр колёмсэ, індыліс соціалізм стрітан ёніја кад корём серті пролетарскай гіжыясалыс да крїтїкжаслыс політїчэскай уровенсэ кыпд-ы колём вылэ.

Гёгөрвоана, РАПП руководстваін пролетарскай літэратура да крїтїка бёр колём жывсыс гёгөрвёмыс выжд значеннёа бёр колёмсэ быррёдёмын. Сёмын куш тајдыс ещана. Бёр колёмтэ кыв вылын јорёміп сы јылыс куш сорнїтёмін он-на быррёд. Пролетарскай літэратура участок вылад саматовкыд лок кывці нїнём оз вај. Бёр колём быррём могоы колэ выл обстановкасэ, ёніја кадса оаёммыс выл требованнёјассэ большевістскаја гёгөрвём, колёс выл обстановкыс пуктэ ідеологічэскай фронтыввса тајэ участкалы. Бёр колём быррём могоы РАПП-ын — літэратура впросжасын парвіјалыс туј-высэ нуёдыс основнэ організаціяын — колэ ужалан методјассэ большевістскаја перестроїты.

Мїјан парвіја петкёдліс зев бур обрачєјас матеріалістїчэскай діалектїкабс ужалан выл условїјаслыс аналіз вёчём вылэ применїтём куца да сы сертї госуларствёной, профсојузнэ, комсомолскай да парвінэј організаціјаслыс ужсэ перестроїтём куца. Хозластвёнікјас совещаннэ вылын јун 23-ёд лунэ Сталін јортлн історїчэскай вїсталоёмс, кён Сталін јорт сувтёдіс страна пышкын классёвёј вынјас вёжём вёсна выл условїј-жасын ужалан решажушэ впросјас, лок ужлын лєнінскэј сьлён — амерїканскэј развоітост да русскэј револуціоннэј деламх отлаалём. Аслак вїсталоёмын Сталін јорт соціалїзм стрітём куца впросјас кыпёдіс прїнціпіалнэј теоретїчэскай высота вылэ да есетї тырмымёнїја вочакыв, кызї сїјэ впрос-јассэ оломэ пёртны.

Парвіја тујвїз подув вылын, парвіја ЦК індёјас куца РАПП-лыс колэ перестроїты асыс ужсэ пролетарскай літэратура дорэ кыпалём тырыс требованнёјас сертї, літэратурнэј дывженнёын лём выл условїјас да обстановка сертї. Перестроїчёмін нуждчём — торкэ пролетарскай літэратурабс возэ быдмёмыс.

Збыл-ёд, мїјда сещём јоа суалэ РАПП-лыс ужсэ зїк пыр-жэ перестроїты колёмыс?

Невыжд наповосткэј группавыс пролетарскай гіжыясалён ассоціаціја пёрїс массёвёј організаціјаб. Ударнїкјассэ літэратураб кыскём пет-

Часса тракторнэј базын Русановін ударнэј брїгада улэ катїшїщэ кыскалэ кер. Быд брїгаднїк ёні лунён кыскэ 6 км. сјас.

кёдлэ РАПП-лыс да сьруководствольо успехјассэ літэратура впрос-жасын првїјалыс політїкабс нуёдём куца. Быдмїс літэратура лыд-дыс дај кутїс сїјэ вїдчыны важ дорыс унжык пролетарскай літэратуралыс. Літэратура ез кут лоны некмын морт могін, „торја сїкас јёз“ уждн. Мїјан странаса пролетарїјаслөн да ужалыс јёзлөн култура боксаң кыпалёмыс културнэј револуціја ужсэ, щёш і пролетарскай літэратура кыпёдан ужсэ, вёчїс мїл-онјас лыда ужалыс јёз ужэ. Быдмїс пролетарскай літэратура, быдмїс і пролетарскай гіжыс, кб-ї зоннассэ пролетарскай літэратура котчёна ужалыс јёз корёмјас сертї.

Ставсэ тајэ РАПП руководстваін колэ вёлі артыштын. Сёмын став тајэ фактјасыс зурабёны группасэ јоршїтчёмін, пролетарскай гіжыяс массёвёј організаціјабн вёскёдлёмын адмїністрїрованнэ элементјасэ. Тајэ оз вермы не падмёдны творчэскай теченнёјас паскёдём, пролетарскай гіжыяс кстын творчэскай ордысём нуёдём.

РАПП-лөн да сы руководстваін, дерт, емёз довїженнёјас літэратура впросжасын парвіја тујвїз вёсна тыш-касём куца, вороншїна, перевёрчєвшїна, лїтфронтвшїна да налыс рецї-дївјассэ ердэ петкёдём куца. Сёмын ёд важ унжас оз вермы овны нїгтї організаціја. Бёр колёмсэ да вёчём ёшыбкајассэ вёскёдны позэ сёмын большевістскаја аскрїтїка нуёдёмін.

Мїј колэ, медым пролетарскай літэратурабс кыпёдны выл ступен вылэ, медым быррёдны сылыс бёр колёмсэ?

Колэ мїјвермёнїја паскёдны творчэскай дїскуссїја да аскрїтїка пар-тїнэј тујвїз рамкажасын. Вожын с-јын-ын індысыліс РАПП пышкын аскрїтїка омола нуёдём вылэ, ужын адмїністрїрованнэ элементјас нуёдём вылэ, РАПП-ёс літэратурно-воспїтателнэј організаціябс ужын унаы госуларствённо-адмїністратївнэј організаціјаб портём вылэ, РАПП-лыс індысыліс пролетарскай гіжыяс кстын творчэскай теченнёјас тырмы-мёвїја паскёдтём вылэ, торја творчэскай группаслыс јорт нога условї-јас ужавны лёбёдтём вылэ, шуам, Панферов јортнэ јурнуёдан группалы. РАПП ужын тајэ тырмїтёмторјас јывыс гіжлісны „Правда“ газетса „За пролетарскую литературу“ нїма редакціоннэј статгаын (вїзёд „Прав-да“ газет, 108-ёд №, тавоса апрел 19-ёд луноа).

Мїј РАПП вёчїс та куца? Зев ещя. Сещём ещя, мїј літэратура дїно гырыс требованнёјас да РАПП-ёс вёскёдлан методјас кстын протїворечїјэжасыс пёрїсны РАПП да комсомол кстын, „Лїтэратурная газета“ да „Комсомольская правда“ газетјас кстын дїскуссїјаб. Тајэ абу кык ведомстволён вен, кыз вёлі унаїна на чартїны. Косарев јортлн выступлєннёдыс петкёдлэ комсомол-лыс літэратура впросјаслаң бер-гёдчёмсэ, комсомоллыс быдмёмсэ да пролетарскай том кадрјасб вёлёмдм вылэ ВЛКСМ ЦК-лыс выжд вїчман-нэ пуктёмсэ.

Дїскуссїја петкёдліс, мїј РАПП-ын перестроїка нуёдёмлн коланлуныс вывтї јона ковмїс. Тајс петкёдлэ (лучкїжык лоб шу ы — тајэ ёвїк

обын гырыо політэскай дыбыкаяс.
1930-бд воу „Генеральная линия
пролетарской литературы“ статваын
J. Лібедінскі, Панферовс. Бекыо
да Тоомыс дорігөн гіжліс:

„Таво (оорні муно веокыдыв
кежбмкд тышкаоны парвіялы отсал
лэм жылыо. А. М.) колд ошкыны
Панферов жортс. Панферовлөн
„Бруски“ гіждыс отсала
міян парвіялы болшевіч
руйтчыны. Мі „Бруски“ гіждөн
пропагандірујтам міяналыо
політэка сиктын. Тајос пріз
најтис-нін міян советкөй
пролетарскөй-став общест
венностыс“. („На литер. посту“
2-бд № 1930 во. Төдчөдөмыс міян).
Тајо донјалдыс — Лібедінскөй жорт
лөн медыжыс. Некушдм сөдгөдјас
сені сіјө оз вөч. Веокыд апологеіка.
Ферт, „Бруски“ пропагандірујд міян
лыо політэка сиктын. Сөмын мі не
кор об кырымаос, шуам, сы улд,
мыј бытө „Бруски“ болшевічрујд
міяналыо парвія. Ленинскөй болше
вістскөй парвіяа воопітајтөма оппор
тунізмкд немірітчытөт тышкаоым
дукон да оз ков сіјөс болшевічрујт
ны „Бруски“ гіждөн, лібө кушдөмк
мөд гіждөн, көт мыыжыда сіјө гіж
дыс ез вөв. Сікусеіја дырјі-кө вет
ліс „рапповчөясныо болшевічасөс
вөчөм“ жылыо сорніјас, код невернө
да колд сіјөс уточнітны, кдлө јон
мөдны РАПП выла парвейнөй вліјан
кө, — то Лібедінскөй жортлыс тезіс
„парвіјасө болшевічрујтөм“ жылыо
колд шуны політэскаі зөв жыд
нелучкј торіөн.

Панферовыо гіждөсө тајдөм воца
донјалдыс. Сіјө сөшөм кадө, кор Пан
феров жорт ез-на јурнуөд творческөй
теченнөөн. А воцө—төдсачны сікусе
іјама. Воцө ставыс бөрдөн. Воцө—торја
јортјас вөчисны „варт, кучкы чужө
мас“ ногөөн.

Панферов выла ксөоны мыждөм
јас эмпірізмө, код вылын пө суалд
смылөн творческөй методис. Заводітн
ны короны выл уколд. Лібедінскі
јорт зөв төдчана гіжө: „...Літөра
тураын ковмас нуны чорыд
тыш эмпіріјаскөд“. („На литер.
посту“, 27-бд № 1931 во). Мөдлаын:
„Панферов жорт тьртө эмпірі
ческөй озыр материалдн да
оз гөгөрво сіјөс осмылі
вајтан мөгсө, конкретностын
ема јос противоречіјө
сөз вөјөдөмсө“ („На литер.
посту“, 28-бд №, 1931 во. Төдчө
дөмыс міян). Некымын јортјас
РАПП-ыо мөвпадын, мыј эмпірізм
(оз тьрмы „пөлузучө“ кыв сөмын.
секі ескө і Стөны олоөвмылас воіс)
— медыжыд опасност. Тајдөм необек
тывнөй критикаыс торја јортјасөс
јөткө прөспектіва воштан туж выла, літө

Гагторса „Красној Октабр“-нма сквоанөй звучнөй брігада кыскалө кер.
Каждөй вөв кыскө 7-8 км. лун. Бура ужалдыс премірујтөма 450 шөјт дон.

ратура вөпросјасын парвіялыо туж
вөсө вежнөдлөм выла.

А конкретнөй критика, гіждөјасөс
пыдысанжык відалөм — абу, лібө
пөшөі абу. „Рождение героя“ — упа
дочныческөй гіждө Лібедінскіјлөн
(смылөн емөс і бур гіждөјас) — абу
відалөма пыдысанжык, болшевіст
скөја абу критікујтөма: абу короөма
сылыс подувөс — меншевістаујушдөй
ідеалізмсө. Тајө романыс Лібедін
скіјлөн зөв бура петкөдлө соціал
істческөй строітелствоис торјалөм,
„немөвөјја“ проблемајас короөм.

„Сіјө (Шорохов А. М.) нөтчыс
вөвлытөма кылыс, мыј сіјө медгыр
ы о мөвпјасыс, кодјас мунісны олм
чөжыс, не сөмын пырөмаөс сіјө оло
мө, но і ачыс сіјө пырөма оломо
пырыс тајө выл мөвпјас гы пөвсө;
сіјө ачыс бырө, а тајө мөвпјас
ыс помасачны муртса на өні
вөстөм вершінајас вылын“ (төдчө
дөмыс міян А. М.).

Лібө воцө:

„Асаняны анысө (стихійно) кы
пөдыс помаслытөм да ненавіст
нөй формөјас оломоөн“ (төдчөдөмыс
міян А. М.).

Тајө мөвпјасыс (а сіјө гіжылоөн
медыжыдөс) лооны пролетаріат клас
сөвөј тышјасыо „немөвөјја“ пробле
мајаслаы, јөз кост оланног вөжоан
„немөвөјја“ законјаслаы пышөм. І
тајдөм ідеалістическөй сөрөмсө му
көдјас ошкисны (Јерміловыд і тәні
бара пост вылын), бытөкө-пө сіјө
віталдө гіжылыыс діалектическөй
матеріалізм методдөн бура вөдітчөм.
„Литературная газета“ тајө роман
сө пақыда критікујтөм пыдыдө да
Лібедінскіј жорт дыбыкаяс вылын
кадрјасөс велөдөм пыдыдө, нуөдө
Панферовс чорыда „проработөјтөм“.

Кад, вөжөн кад помавны кадрја
сөс тајдөм ногөн велөдөм.

РАПП воцын суалдыны вывтө гы
рыо мөгјас ударнікјасөні уж перест
роітөм куца. РАПП-лы колд лөбөд
ны обстановка, медым пролетарскөй
медбур гіжыөјас — Фөдөјев, Панферов
Фөрафөмовіч, Ставскіј да мукө —
өстисны пролетаріатылө сөшөм гіждө
јас, кушдөмс корө міян кад. Оз-кө
ло лөбөдөма бур обстановка РАПП
пышса творческөй теченнөјаслаы (Фөрт,
літөратураын парвіялыс тужык, ну
өдөмөн) ужавны, секі пролетарскөй
літөратура оз вермы кыпөдчыны вы
лыс шупөд выла.

РАПП-ыо ужсө перестроітны
колөмсө шөктө не сөмын творческөй
ордјыөм да аскрөіка бмд ногыс
паскөдөм да групповшіна элементјас
бырөдөм. Тајө — медыжыд мөг,
кодсө нуөдтөг пролетарскөй
літөратура воцын суалдан гырыо
мөгјас некыз оломо он пөрт. Уж перестро
ітөм корө і гіжыөјасөс бергөдчыны
кыпөлыс лыдыдылаы чужөмбанөн,
соціалізм стрөітан гырыо пробле
мајаслаы чужөмбанөн.

Соціалістическөй стројкаса герөіја
сөс петкөдлөм — медыжыд мөг про
летарскөй літөратурадын. Тајө ужсө
сөмын-на заводітөма да оз-на пөч
ужсө шуны тырөз шөгманөөн. Коса
рев жортлөн пролетарскөй гіжыөјасөс
критікујтөмыс, дерт, вөскөд. Соціал
ізм стрөітныс герөіјасөс петкөдлөм
куца пролетарскөй літөратура вөчө
сөмын-на медвоца воокөвјас. Соціал
ізм стрөітныс герөіјасөс петкөдлөм
куца гіжыөјаслаы требоваынын оз
ков вөчны дыбыка — петкөдлыны лі
бө өік ударнікөс, лібө коллектөвөс.

Тайо торгыс — йэсэ бэррёмьс — быд гижылаһи гижан ног саһын. Су мет пыдди кэ боотэ өтү ударник, колэ, мед ударникыи ез пэрдэ вылын олыс „Робинзонэ“, а мед ескөн лоис кыҕи социализм стрэйтчыяс пыс воһынмуны мортөн, кыҕи ударникясы „отувтэм“ тэп, А тышкасыс воҕтырэс петкөдлэһи колэ, медым сийэ коллективыс петкөдлэс воһын муны ударникясыс гэгэрбоксан, кодэ петкөдэһи ударникын социалистическэй морт чужыһи торја ударникяс олөмыи да уһын.

Торја ударникясыс психологясыс кужөмөн петкөдлөмјас воостасы сийэ пыдкөссэ помкајасэ да пружинајасэс, кодјас ужалыс воҕтырэс шүктөһи геројекөја тышкасны социализм вөсна. Психологясыс тащөм ногөн петкөдлөмыс некыҕи оз лөбөс, шум, Либединскій жорт психологякөд, кодөс сийэ сөтө „Рождении героя“—са герој Шороховыи. Либединскій жортлөһи „психологяис“ вайөдө сылыс геројясыс мешана нурө да петкөдлө пролетарскэй литератураса торја участокјас вылө пролетариаты воча муныи идеология личкөм.

Тайө чуждөй влјаннөјасыс төдчөһи пролетарскэй литература колтчөһи. Бөрө колөмсө оз поҕ виставны куш өтү пролетарскэй гижыяс ичөт култураһи. Бөрө колөмөһи вывти ыжыд помка сийэ, мыҕ бмдоаи өикас буржуазнөй теоріяјас да теоріякајас абуна помөч бырөдөмө пролетарскэй литературасыи. Воронщинаөс, перевөрчөвшинаһи, лөфронтөс пазөдөһи—ыжыд воокөв бөрө колөмыс петөм ку-

Ударнөй колхознөй бригада „Лозунг“ (Лөзымса ө/с) декабр 20-өд лун кежлө асыс вөркыскалан заданнө тьртис 30% вылө план сертэ

чэ. Сөһын РАПП воһын сулалө вывти—на ыжыд мог пролетарскэй литературасы буржуазнөй да мелкобуржуазнөй влјаннөјас бырөдөм куҕа, пролетарскэй гижыөјасыс диалектичөскөй материализм методөһи вооружитөм куҕа. РАПП—лы ковмас жона паокыда паскөдһи уҕ медбур попутчикясыс перевопитатөм куҕа, сојузникясыс најөс пөртөм куҕа да некымын гижыяслыс попутчикяс нөм улө зөбөдөһи кулацкөй идеология литературө сүжөмкөд тышкаөсөм куҕа. Тайө—РАПП—лөһи вывти ыжыд мог.

„Сөһыд өмөй гөгөрвонны, мыҕ буржуазнөй теоріякөд маркөистко—ленинскөй теорія подув вылын неммитычтөг тышкастөг оз поҕ перьыны

зик тыр верөмө классөвөй врагјас вылын“ (Сталин).

Классөвөй врагјас вылын тыр верөмө перөм, пролетарскөй литературалыс бөрө колөмсө бырөдөм корөһи мыҕверөмөһи паскөдһи аскрөгика, бырөдһи группөвшина элементјас да перестроиты РАПП—лыс уҕ. „Литературная газета“, РАПП—ын перестројка нуөдөһи коланлунө пыдди пуктитөм өбсна, творчөскөй дискуссия паскөдөмсө, аскрөгика паскөдөмсө да с. в. вайөдө „литература гөгөрсэ“ вөпросјас. Збыывласөс—нө сийэ могјасэ өлөмө пөртөмөһи сөһын поҕө пролетарскөй литературөс вөзө кыпөдһи, бөрө колөмыс петкөдһи. Тази, сөһын тази, сулалө вөпросы! Та вөсна „Литературная газета“ вөчөс өшыбка, Василјевскій жортлыс ставҕасө аслас мөстбокјасыи ез лөз—да („Прадаөс“, нојабр 3-өд лунса №—ыс).

РАПП перестројкаһи колана јүкөд— пролетарскөй гижыяс уҕө плановост сүжөм. Абу гижыөсө кутөм јылыс сорнө— сийэ зөв лөк. Сорнө муһө буржуазнөй вөж колөс „асокота“ јылыс, код вөсна социализм стрөитан вөл гырыс проблемөјас, социализм стрөитан вөл уна участок оз петкөдлөсөһи пролетарскөй литературасыи, сийөјас вылө вөздөјствуйтөм литература пьр абу. Кыҕи пролетарскөй гижыөсөһи медыжыд коллектив, РАПП кывкүтө сысы. Пролетарскөй гижыөсөһи уҕө план сертэ нуөд, налыс ужынысө социализм стрөитан планјаскөд јитөм пролетарскөй литературөс кыпөдасыи вылыс шупөд вылө.

Забөднөһи, талуна могјас оз вермыны бөкө колөһины пролетарскөй гижыөсөһи. Колө чорыда тышканы литературнөй халтуракөд. Ужалыс йөсө волнујтан вьл вөпросјас принципалнөй политическөй высота вы-

Чассэ „Выл Час“ колхозлөһи ударнөй бригада кыскалө кер.

лө кыпөдөм, робочөй класс интерес-
жас сертө најөс анализирүгөм колө
јона паскөдны.

* * *

Міјан страна помадіс социалисти-
ческөй экономикалы фундамент течөм.
Ота-мөд бөрөа заводитчөны ужавны
индустрија гигантјас. Мі пөрам техника
боксаң медвозын муныс странаө.
Кыпалды социалистическөй выл кар-
јас, мунө реконструкция карса овмөс-
ын. 1932 одво — правлствос нол во-
өн тыртан во. Мі матысмам дорвын
коллективизация помөз нуөдөмлән,
колхозјасөс овмөс да организация
боксаң јонмөдөм шөрмогөн пунктөмөн.
Кулачество бырөдө кыңи класс,
дорвын коллективизация подув вылын.
Нуөдө дај воэ лоас ыңыд уж
колхозныкыс социалистическө, обще-
ствоса ужалыөс вөчөм куза, сылыс
өтка, ашөрја овмөсын олыс похло-
логјасө бырөдөм куза.

Вывтө өдө кыпөтөны пролетариј-
јаслөн да колхозникјаслөн культура

боксаң корөмјас. Бырөдө пемылуң.
Нуөдөма вөсөбуç. Со сурсјасөн про-
летаријјас да ужалыөс велөдчөны
вузјасын, рабфакјасын, техникумјас-
ын. Зев паскыда сувтөдөма пробле-
ма гражданскөй војналыс да фабрик-
заводјаслыс истөрија лөбөдөмө про-
летарскөй гыжыөсөс бөстөбдөм куза.

Ударникјасөс литератураө кыскөм—
петкөдлө культурнөй революциялыс
успехјасөс да ужалыс јөзлыс культу-
ра боксаң кыпалдысө.

Ударникјасөс литератураө кыскөм-
ын ыңыд заслугјас РАПП руковод-
стволөн. Сөмын тајө фактыс-жө,
ударникјасөс литератураө кыскөмыс,
нөшта јөса сувтөдө вопрос странаса
выл обстановкајас сертө перестройка
нуөдөм јөзлыс. Став фронт пастаөн
наступајтөмын колө участвујтөны соци-
ализм вөсна тышкасыс боечјаслөн
став отрядлы. РАПП-лыс оа пох
колтычыны.

РАПП воэ партия сувтөдөс гырыс
могјас. Пролетарскөй гыжыөсјалыс се-

төма социалистическөй счөт — бергөд-
чыны социализм стрөитан медгырыс
проблемајаслаң чужөмбанөн. Колө
кыпөдны вылі шупөд вылө литер-
атураө кыскөм ударникјаскөд идејно-
воспитательнөй уж. Гыжыөсјалыс твор-
ческөй өрдјөүбөм паскөдөм падмөдыс
өшыбкајас колө большевик ногөн при-
најтөны да та вылын велөдны про-
летарскөй гыжыөс выл кадрјасөс —
партияност колө лөны вылынжык
„ачымасөбмыс“, асөтө радејтөмыс.

РАПП-лыс ужсө перестройтөмө кол-
лө бөстөвыны пырыс-пыр. Кыңи бө-
рө колөм вылө индөлөм бөрын ста-
линградечјас кыпөдөны трактор вө-
чөм, дөнбасса горнякјас — изшөм
перјөм, пролетарскөй гыжыөсјалөн вер-
мас лөны өтө вөчаकыв — міјан кады
шоғмана да колана гөжөдјас сөтөм
Социалистическөй счөт колө мын-
тыны.

„Правда“ 1931-өд во, нојабр
24-өд лун, № 323.

Редакция: Попов Н.
Вежов І.
Савин В.

Отв. ред. Н. Попов.

№ 18654

НЖС Коми
1-1

Торја номеран донис 50 ур.

С У З Ъ Д Ъ Ј

ПРОЛЕТАРСКОЈ ЛИТЕРАТУРА
КОМИЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗОНЫ ВКП(б) ОК-лѐн КУЛЬПРОП да КАПП
ПЕТО БЫД ТѐЛЫСЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкѐдѐ Коми муын, Вој-
выв крајын да СССР-ын социализм стрѐйтѐм, тѐд-
мѐдѐ пролетарскѐј рѐч да комі художествоа лѐте-
ратурабн, тышкаѐ классѐвѐј врагјаскѐд да најѐ
агентјаскѐд парвїја генералнѐј тувїзъ вѐсна, нубѐдѐ
коѐ парвїја натсіоналнѐј полїтикаыѐ кежласѐмкѐд,
велїкодержавнѐј шовїнізмкѐд да меставывса нат-
сіонализмкѐд.

„УДАРНІК“ велѐдѐ да быдтѐ том выѐ гїжыѐ-
јасѐс „УДАРНІК“-ын печатајтобны вїѐтјас, кыв-
бурјас, очеркјас пролетарскѐј комі гїжыѐјаслѐбн.

Быд ударнїкы, вѐрлѐзыоы, колхоз-
нїкы колѐ сузѐдны „УДАРНІК“ дај гїжны
сетѐ аслыныс, кызї тышкаѐбны најѐ асланыс
участоканыс промфїнплан тыртѐм вѐсна, социале-
тїческѐј стрѐїтельство вѐсна.

СУЗЪДАН ДОН:

1 тѐлыс кежлѐ—30 ур	6 тѐлыс кежлѐ—1 ш. 80 ур
3 тѐлыс кежлѐ—90 ур	12 тѐлыс кежлѐ—3 ш. 60 ур

Сузѐдны позѐ поштѐвѐј быд отдѐленнѐыс.